

IZVJEŠTAJ

o radu Službe za zapošljavanje HNK
M o s t a r
u 2017. godini

Broj: 04-1-32-1-93/29-18

Na osnovu člana 12. i 17. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba FBiH, i člana 8. Statuta Službe za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona, Upravni odbor Službe za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona, na sjednici održanoj dana 14.03.2018. godine, utvrđuje:

IZVJEŠTAJ O RADU

Službe za zapošljavanje HNK u 2017. godini

Uvod

Izvještaj o radu Službe za zapošljavanje HNK za 2017. godinu rađen je u skladu sa članom 12. i 17. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba FBiH, i članu 8. Statuta Službe.

Izvještaj je namijenjen članovima Upravnog odbora Službe koji ga razmatraju i usvajaju, a po usvajanju i Federalnom zavodu za zapošljavanje. Sa osnovnim sadržajem izvještaja upoznat će se Kantonalna vlada, odnosno odgovarajuća ministarstva. To se odnosi i na sva općinska vijeća gdje djeluju biro i Službe.

Podaci, rezultati i presjek stanja u oblasti zaposlenosti i zapošljavanja poslužit će i drugim tijelima i institucijama koje izravno ili neizravno utiču ili prate pojave i tendencije u ovom području.

Pri izradi izvještaja korišteni su vlastiti podaci središnjeg ureda Službe i njenih biroa po općinama, podaci odjela privrede općinskih vijeća, podaci Porezne uprave Federacije BiH, zvanični statistički podaci, te podaci tijela i službi koja egzistiraju na ovom području.

U ovom izvještaju aktivnost Službe prezentirana je po osnovnim ustanovljenim funkcijama.

Opće napomene

Služba za zapošljavanje HNŽ-HNK registrovana je kod nadležnog suda kao javna ustanova, čiji su poslovi od posebnog društvenog interesa. Ti poslovi su utvrđeni Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, Odlukom o osnivanju Službe za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona, te Statutom Službe.

Njihov sadržaj poglavito se odnosi na: vođenje evidencije na području zaposlenosti i zapošljavanja, informisanje nezaposlenih i drugih osoba o mogućnosti zapošljavanja, posredovanje u zapošljavanju, rješavanje prava na osnovu nezaposlenosti, posredovanje u zapošljavanju u inostranstvu i zapošljavanje stranaca, provođenje međunarodnih konvencija i međunarodnih sporazuma u području zapošljavanja, organizovanje profesionalnog usmjeravanja i stručnog osposobljavanja nezaposlenih osoba, praćenje demografskih kretanja na ovom području, te donošenje programa i planova za ostvarivanje utvrđene politike zapošljavanja, saradnju sa obrazovnim ustanovama radi usklađivanja

obrazovnih programa sa kadrovskim potrebama poslodavaca.

Donošenjem Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba došlo je do preuređenja ranijih službi zapošljavanja u Federaciji BiH, te su formirane kantonalne službe za zapošljavanje i Federalni zavod za zapošljavanje.

Služba za zapošljavanje u našem kantonu formalno je osnovana donošenjem Odluke o osnivanju Službe za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona broj: 02-01-VI-036/02 od 28.03.2002. godine („Službene novine HNŽ/HNK“ broj 2/02), ali je iz raznih razloga praktično s radom počela 1. jula 2003. godine.

Služba djeluje na području sljedećih općina: Čapljina, Čitluk, Jablanica, Konjic, Neum, Prozor-Rama, Ravno i Stolac gdje ima svoje organizacijske dijelove - biroe, te na području Grada Mostara kroz dva odjeljenja.

Aktivnosti

Nastavile su se aktivnosti u projektu „Upravljanje učincima u javnim službama za zapošljavanje“, u organizaciji Projekta zapošljavanja mladih (YEP) uz saradnju Vlade Švicarske.

U februaru smo otvorili renovirani Biro-Podružnicu Čitluk na novoj adresi u ulici Kralja Tomislava bb. Ovim su stvoreni preduslovi za implementaciju novog modela rada sa klijentima u Birou Čitluk, sa fokusom na savjetodavnu funkciju, a u skladu sa načelima Reformskog paketa kojeg implementira Projekat zapošljavanja mladih (YEP). Nova infrastruktura Biroa Čitluk posjeduje moderno uređene prostorije, šalter salu za obavljanje administrativnih poslova, info zonu za informisanje o pravima i obavezama nezaposlenih osoba, te kancelarije za savjetodavce u cilju pružanja individualnih savjetovanja i salu za grupni rad za izvođenje grupnih oblika savjetovanja, informisanja i sastanaka sa predstavnicima poslovne zajednice. Iako je infrastruktura jako važna za poslovanje, mnogo je bitniji kvalitet usluga koji će biti pružan. Uz savremenu opremu i educirane radnike, klijenti će moći koristiti usluge savjetodavne podrške, kvalitetnije posredovanje i brže administrativne usluge. U junu je potpisan Sporazum između Ambasade Švicarske i Službe za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona, kojim su definisana zajednička ulaganja i obaveze Grada Mostara, Vlade Švicarske i Službe kako bi se osiguralo stvaranje preduslova za uvođenje novog modela rada u Birou Mostar – Odjeljenje 2. Na ovaj način dogovoreno je osiguranje novog prostora za rad odjeljenja, što je godinama predstavljalo veliki problem koji je onemogućavao unapređenje usluga za nezaposlene osobe i poslodavce. U zadnjem kvartalu izvještajne godine izvodili su se radovi renoviranja i prilagodbe prostorija u Birou Mostar – Odjeljenje 2, a dogovorene su i aktivnosti koje će obuhvatiti još pet biroa Službe u 2018. godini.

U okviru saradnje Federalnog zavoda za zapošljavanje i Projekta zapošljavanja mladih YEP pokrenute su aktivnosti na promociji poduzetništva i podrške jačanju kapaciteta javnih službi za zapošljavanje u BiH kroz obuku radnika službi uključenih u realizaciju aktivnih mjera podsticanja samozapošljavanja nezaposlenih osoba. Obuka se provodila po CEFE metodologiji koja predstavlja obimnu grupu instrumenata za obuku u oblasti poduzetništva. Metodologija je razvijena još 80-tih godina i danas se koristi u više od 130 zemalja. Cilj obuke bio je unaprijediti vještine predstavnika službi kako bi oni bili osposobljeni biti mentori i dati podršku savjetodavcima koji će raditi sa osobama koje budu htjele pokrenuti svoj vlastiti posao i pri tome koristiti sredstva za samozapošljavanje po programima aktivnih mjera zapošljavanja. Uz pomoć ove obuke djelatnici službe dobili

su nova saznanja iz područja poduzetništva koja će im pomoći pri prepoznavanju onih aplikacija koji ozbiljno i odgovorno shvaćaju sve one situacije sa kojima će se morati susresti pri pokretanju vlastitog posla. Obuka je organizovana kroz 7 modula.

Tokom prvog modula održana je i panel diskusija koja se odnosila na unapređenje provođenja aktivnih mjera za zapošljavanje, u kojoj su učestvovali i predstavnici menadžmenta Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske gđa Gordana Latinović, zamjenica direktora Zavoda, i g. Haris Huskić, rukovoditelj Odjeljenja za tržište rada u FZZZ, a panelom je moderirao dr. Ranko Markuš. Učesnici obuke su iznijeli niz primjera dobre i loše prakse, te dali prijedloge kako unaprijediti dizajn, realizaciju i praćenje programa.

U martu je održan i treći Forumu javnih službi za zapošljavanje u BiH, na temu "Inovativne aktivne mjere zapošljavanja", čiji su domaćini bili Agencija za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine i Služba za zapošljavanje Tuzlanskog kantona, uz podršku Projekta zapošljavanja mladih (YEP) i Vlade Švicarske. U uvodnom obraćanju David Kramer, zamjenik direktora za saradnju pri Ambasadi Švicarske, potvrdio je opredjeljenost Vlade Švicarske da pruži punu podršku reformi javnih službi za zapošljavanje, istaknuvši kako je potrebno jačati ulogu savjetodavaca i savjetodavnog rada u kontekstu aktivnih mjera zapošljavanja, te je neophodno kroz aktivne mjere doprinositi razvoju vještina nezaposlenih kako bi se oni bili osposobljeni prema potrebama poslodavaca. Zaključci panela Foruma su da je za efektivnije aktivne mjere potrebno sljedeće: uvezati savjetodavne procese sa aktivnim mjerama, jer se jedino kroz savjetodavni proces mogu adekvatno profilisati korisnici aktivnih mjera (aktivne mjere trebaju biti alat za savjetodavca kojim će oni pružati podršku osobama u savjetodavnom procesu), uvesti inovativni pristup aktivnim mjerama samozapošljavanja, koji će podrazumijevati obuke nezaposlenih osoba, te podršku nezaposlenim osobama kako bi na pravilan način upravljali uspostavljenim firmama. Također je zaključeno da je službama za zapošljavanje potrebna stručna podrška u izradi metodologije za evaluaciju programa aktivnih mjera koja će biti vođena impaktom i ozbiljnom komparativnom analizom.

Četvrti Forum službi za zapošljavanje održan je u decembru u Sarajevu, i odvijao se kroz četiri paralelne aktivnosti. Ovom prigodom je GOPA mbH potpisala Ugovore o saradnji sa 33 lokalne zajednice (jedna od njih je i Grad Mostar) o provođenju projekta Lokalno partnerstva za poduzetništvo i zapošljavanje, tokom kojeg se u narednoj godini očekuje davanje podrške više od 500 poslovnih ideja, koje će rezultirati pokretanjem malih preduzeća. Istovremeno je organizovana i obuka za savjetodavce na temu uvođenja i korištenja platforme „Zajednica praktičara“ u saradnji sa EmployID, radila se analiza potreba za obukama u 2018. godini, te su voditelji klubova za traženje posla imali prezentaciju i radionicu na temu „Motivacija i animiranje nezaposlenih osoba“.

U aprilu je organizovana studijska posjeta Hrvatskom zavodu za zapošljavanje. U posjetu su učestvovali predstavnici Federalnog zavoda za zapošljavanje, kantonalnih službi za zapošljavanje, Zavoda za zapošljavanje Brčko distrikta BiH i Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske. Cilj studijskog posjeta Hrvatskom zavodu za zapošljavanje je bila kolegijalnu razmjena iskustava među službama, ali i međusobna kritička procjena dosadašnjeg rada. Upoznali smo se sa uređenjem i funkcionisanjem HZZZ-a i načinom kreiranja i provođenja mjera aktivne politike zapošljavanja. Razgovarali smo i o načinu funkcionisanja savjetodavnih procesa za nezaposlene (prijava u evidenciju, upoznavanje sa pravima i obavezama kroz informativni seminar, individualno savjetovanje, uključivanje u aktivne mjere zapošljavanja itd.), te korištenju različitih kanala komuniciranja usluga Zavoda (e-mail komunikacija savjetnika i nezaposlenih itd.). Tokom drugog dana studijske posjete, predstavnici službi za zapošljavanje su dobili priliku da posjete Regionalni ured

Zagreb gdje je fokus bio na upoznavanju sa aktivnostima koje provode savjetnici u cilju podizanja konkurentnosti nezaposlenih, pomoći pri aktivnom traženju posla, izradi individualnih planova zapošljavanja, metode i tehnike podsticanja aktivnog traženja posla kod nezaposlenih i praćenje savjetodavnog rada (uvezanost sa informacionim sistemom).

U avgustu je održana radionica u sklopu posjete predstavnicima Nacionalne službe za zapošljavanje Estonije, koje u sjedištu estonske službe obavljaju upravo stručne poslove koji se odnose na evaluaciju i praćenje individualnih planova za zapošljavanje. Kolegijalna razmjena u odnosu na ovaj aspekt rada JSZ je od naročite važnosti sa obzirom da je fokus na individualnom savjetovanju jedan od najznačajnijih elemenata reforme koju YEP provodi u BH službama, stoga je procijenjeno da je pravi trenutak sa se u saradnji sa estonskom službom sagledaju i prednosti, ali i nedostaci trenutnog načina rada.

U Mostaru je počeo djelovati i Klub za traženje posla, a dobre prakse će se u budućnosti uvesti i ostali pilot biroji. Na sastanku voditelja klubova za traženje posla iz čitave BiH, koji je održan u maju u Mostaru, voditelji su dobili mogućnost razmjene iskustava sa kolegama, a kroz dijalošku konstruktivnu metodu World Cafe, kao efikasnim načinom za razmjenu ideja i iskustava, raspravljalo se o izazovima koji su podijeljeni u pet tema/tematskih stolova:

1. Modeli aktivne saradnje poslodavaca i Klubova za traženje posla
2. Potrebe i prijedlozi dodatnog sadržaja u radu Klubova
3. Nedovoljno iskorištene mogućnosti zapošljavanja u lokalnoj sredini
4. Mogućnosti i alati za traženje posla putem interneta
5. Metode odabira u različitim sektorima i profiliranje kandidata.

Radionica u Mostaru se fokusirala na dopunjavanje sadržaja Klubova aktualnim praksama u zapošljavanju, i prijedlozima za adresiranje nekih od prethodno istaknutih izazova. Preporuka je da sljedeća radionica adresira istaknute potrebe za usavršavanjem vještina rješavanja konflikata za voditelje Klubova, odnosno psihološkim osposobljavanjem učesnika, u prvom redu motivacija, vještine komunikacije i stjecanje samopouzdanja koje bi voditelji mogli usvojiti i uvrstiti u rad Klubova.

U prostorijama Sparka, a u okviru Start Up Europe Week-a, na inicijativu Europske komisije je održana panel diskusija na temu kako pokrenuti vlastiti posao u Bosni i Hercegovini, pri čemu su se posebno naglašavale sve pozitivne strane pokretanja vlastitog posla. U programu su učestvovali predstavnici nekoliko institucija i organizacija koje podupiru mlade pri pokretanju vlastitog start-up-a: Ministarstvo privrede HNK, Yousee, Restart.ba, Projekat zapošljavanja mladih-YEP i naša Služba. Pored predavača koji su u svojim izlaganjima iznijeli sve one situacije sa kojima se susreću poduzetnici početnici, te im predstavili sve mogućnosti kao i poteškoće prilikom pokretanja vlastitog posla, par mladih poduzetnika je predstavilo i svoje projekte kao primjere dobre prakse. U cilju motivisanja mladih, ali i ostalih kategorija nezaposlenih osoba da postanu samostalni poduzetnici, ispred Službe smo najavili i predstavili program samozapošljavanja Start Up 2017. godine, koji obuhvaća finansijsku pomoć za sve one nezaposlene osobe koje žele pokrenuti vlastiti posao. Na kraju su izlagači i učesnici panel diskusije odgovarali na pitanja svih zainteresovanih učesnika, te davali konkretne savjete za pokretanje vlastitog posla.

U maju smo učestvovali na radionici koju je organizovao SOS obiteljski centar u Mostaru, a cilj radionice je bio da se zajednički podigne kvalitet života djece i mladih koji napuštaju domove, te da im se omogući ravnopravno uključivanje na tržište rada.

Na okruglom stolu pod nazivom „Zloupotreba droga-uvijek novi izazovi“ su učestvovali predstavnici institucija koja se bave i susreću s problemom zloupotrebe psihoaktivnih tvari i ovisnosti. Do sada je registrovano više od 900 osoba sa problemom ovisnošću na području HNK, a Zavod zdravstvenog osiguranja HNK i Vlada HNK pokrivaju troškove lijekova i liječenje bez liste čekanja. Pojava novih droga i sve mlađa starosna dob lica koje se susreću sa psihoaktivnim tvarima zahtijeva i nove pristupe u rješavanju ovog problema. Djelovanje porodice, kao i obrazovnih institucija, policije, centara za socijalni rad, nevladinih organizacija mogu pridonijeti rješavanju ove problematike.

U organizaciji Udruge roditelja i djece s posebnim potrebama „Vedri osmijeh“ Mostar, a u okviru projekta „OPTION - Prevladavanje predrasuda i promocija novih alata za profesionalnu integraciju osoba s posebnim potrebama u Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori“, finansiranog sredstvima Europske unije, održana je konferencija pod nazivom „Prednosti i poteškoće pri pokretanju socijalnog preduzeća“. Cilj konferencije je razmjena iskustava i informacija o pokretanju socijalnog preduzeća, zapošljavanju osoba s invaliditetom, te zakonskoj regulativi iz perspektive javnih ustanova, udruga, firmi i roditelja osoba s invaliditetom u BiH i Crnoj Gori.

Služba za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona je u saradnji s Fondom za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom u septembru organizovala prezentaciju o radu Fonda. Cilj prezentacije je bio predstavljati aktivnosti Fonda te rad Službe. Prezentaciji su prisustvovali poslodavci i predstavnici Udruženja osoba s invaliditetom.

U martu su Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH i Služba za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona potpisali Memorandum o razumijevanju, vezano za realizaciju projekta: „Stručno obrazovanje u Hercegovačko-neretvanskoj županiji-kantonu“. Memorandumom su utvrđeni načini i obaveze u provođenju aktivnosti „Job readiness“ (Priprema za posao). Cilj provođenja ovog modula bio je pružiti maturantima, koji su prijavljeni na evidenciji nezaposlenih osoba Službe za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona pomoć u pripremi za apliciranje na potencijalna radna mjesta, kao i generalno u traženju i pripremi za posao. Aktivnosti na koje se Služba obavezala u ovom procesu bile su priprema radionice „Razvoj sposobnosti potrebnih za zapošljavanje“, identifikovanje 100 maturanata iz školske 2015/16 godine koji su prijavljeni na evidenciji nezaposlenih osoba, kao potencijalnih učesnika, priprema upitnika za učesnike koje će ispuniti prije i poslije radionice, kako bi se utvrdilo smatraju li da im je radionica pomogla u budućem traženju i pripremi za posao, te održavanje 4 radionice u grupama po 25 učesnika tokom aprila i maja tekuće godine. Radionica je kreirana tako da je jednokratnog karaktera, u trajanju od 4 sata. Teme su se obrađivale koristeći metode predavanja, grupnog i individualnog rada, igranja uloga, te davanja povratnih informacija i diskusija. Obrađivani su elementi vještine i sposobnosti, biografija (značaj i izrada), priprema za razgovor sa poslodavcem, elementi poduzetništva, tržište rada i usluge Službe za zapošljavanje HNŽ-HNK. Analiza ishoda je pokazala da skoro 90% mladih učesnika smatra sebe aktivnim tražiteljima posla. U redovnom radu sa nezaposlenim osobama, Služba za zapošljavanje je uočila neke trendove u stavovima i razmišljanjima mladih nezaposlenih osoba, koji su se kroz ovu radionicu (službeni i neformalni dio) i potvrdili:

- Mlade osobe su nedovoljno upoznate sa zahtjevima i mogućnostima koje im pruža tržište rada. Ne posjeduju osnovne vještine i alate aktivnog traženja posla (pisanje biografije, kako se predstaviti poslodavcu, kako pronaći poslodavca...). Ono što situaciju čini još ozbiljnijom je i njihova indiferentnost prema tom neznanju. Pri izlasku iz obrazovnog

sistema nisu spremni za tržište rada, što se može ispraviti uvođenjem spomenute teme u obrazovni sistem (i to što ranije), barem kroz sate odjeljenske zajednice (ako nema druge mogućnosti).

- Cjeloživotno učenje i njegov značaj nisu u fokusu razmišljanja mladih nezaposlenih osoba, bar ne u ranim stadijima statusa nezaposlenosti. Kako je naša grupa bila formirana od osoba koje nemaju namjeru nastaviti formalno obrazovanje, to je s jedne strane razumljivo. S druge strane, nemaju informacije o mogućnostima neformalnog učenja i usavršavanja. Nužno je učenike kroz formalno obrazovanje informisati da postoje razne vrste učenja i obrazovanja, te ih od ranih stadija formalnog obrazovanja „oblikovati“ u osobe koje neće prestati tražiti znanje, te im pružiti potrebne informacije o načinima sticanja dodatnog znanja i vještina.

- Kroz diskusije tokom radionice razgovarali smo i o motivima upisa u određenu školu, za određeno zanimanje. Većina učesnika je kao motive iznijela želju roditelja, konformizam sa vršnjacima, nemogućnost upisa željenog smjera (zbog slabijih ocjena ili sl.). Loš sistem profesionalnog usmjeravanja i načina upisa srednje škole (gdje su jedini element selekcije ocjene iz osnovne škole) stvara radnu snagu koja je nemotivisana i suficitarna na tržištu rada. Ovaj problem (koji nije karakterističan samo za našu državu) se može ublažiti što ranijim upoznavanjem djece sa profesionalnim informisanjem i usmjeravanjem, i, što je možda i bitnije, razvijanjem svijesti roditelja o potrebama tržišta rada i najboljim mogućnostima za njihovu djecu pri odabiru zanimanja.

U organizaciji Sektora za razvoj kantona Ministarstva privrede HNK-a, 29.05.2017. godine je u Sali Skupštine HNK održana 7. sjednica Vijeća za konkurentnost i razvoj HNŽ/HNK. Razmatrao se prijedlog Izvještaja za 2016. godinu o realizovanju Godišnjeg plana provedbe Programa razvoja malog gospodarstva HNŽ/HNK 2011.-2015. i Strategije razvoja MSP u HNŽ/HNK za period 2012.-2020. Također, raspravljalo se o utvrđivanu plana za 2017. godinu.

Na okruglom stolu na temu „Konkretnom saradnjom do unaprijeđenja procesa strukovnog obrazovanja u HNK/HNŽ“, u organizaciji Privredne komore Mostar, raspravljalo se o konkretnim problemima u oblasti strukovnog obrazovanja u kantonu. Neki od zajedničkih zaključaka za buduće djelovanje odnose se na potrebu organizovanja posjeta učenika osnovnih škola firmama i srednjim strukovnim školama, kao i ostale aktivnosti u okviru profesionalnog usmjeravanja za učenike osnovnih škola, i za učenike nižih razreda, kako bi se ojačala promocija srednjih strukovnih zanimanja prema učenicima i roditeljima. Podržala se inicijativa za uspostavljanjem fonda za deficitarna strukovna zanimanja, te je upućen poziv nadležnim organima i društveno odgovornim firmama da se u narednom periodu dodatno angažuju u cilju adekvatnog opremanja kabineta za praktičnu nastavu u srednjim strukovnim školama. Prepoznata je potreba jačeg promovisanja strukovnih zanimanja, kao i pozitivnih primjera saradnje na unapređenju strukovnog obrazovanja u HNK.

Na poziv Pravnog fakulteta Sveučilišta u Mostaru, održali smo radionicu za studente Pravnog i srodnih fakulteta tokom manifestacije Dani prava 2017. Veliki odaziv studenata je pokazao interes budućih pravnika za stanje na tržištu rada, načinima i alatima kojima će lakše doći do posla, te mogućnostima cjeloživotnog učenja.

Asocijacija Akademac u partnerstvu sa Ministarstvom prosvjete, kulture i športa HNŽ organizovala je konferenciju „Povezivanje fakulteta i poslodavaca – sustavna rješenja“. Cilj konferencije bio je evidentirati trenutno stanje na polju povezivanja fakulteta i poslovnog sektora, predstaviti primjer dobre prakse povezivanja poslodavaca i fakulteta

(izuzetno dobar primjer predstavljen je sa Fakulteta strojarstva i računarstva Sveučilišta u Mostaru, gdje studenti imaju prigodu tezu svog diplomskog rada posvetiti rješavanju nekog problema tvrtke koja za tim iskaže potrebu), te umrežavanje relevantnih aktera. Planirano je da ova Asocijacija u saradnji sa navedenim Ministarstvom dogovori saradnju i u izradi strategijskih dokumenata iz oblasti obrazovanja.

U izvještajnoj godini nastavili smo saradnju sa kantonalnim ministarstvima u davanju odgovora na pitanja iz Upitnika za Europske integracije.

Održan je i drugi sastanak Partnerske skupine za razvoj na kojem je predstavljen Nacrt strateške platforme Strategije razvoja Hercegovačko – neretvanskog kantona za period 2017. – 2020. godina. Do kraja izvještajnog perioda nismo dobili informacije o daljnjim aktivnostima i statusu izrade ovog dokumenta.

Uspostavljena je intenzivna saradnja sa Ministarstvom za pitanje boraca HNK-a, i to kroz aktivnosti na izradi i provođenju programa sufinansiranja zapošljavanja pripadnika boračke populacije u 2017. godini. Udruženim sredstvima Vlade HNK i Federalnog zavoda za zapošljavanje u ukupnom iznosu od 375.000,00 KM podržano je sufinansiranje zapošljavanja djece poginulih i nestalih boraca/šehida.

Druga polovica 2016. godine bila je obilježena aktivnostima vezanih za provedbu projekta "Lokalna partnerstva za zapošljavanje", u organizaciji sarajevskog Projektnog ureda Međunarodne organizacije rada (ILO). Projekt se finansira sredstvima Europske unije radi podsticanja održivog, partnerski orijentisanog tržišta rada na lokalnom nivou. Riječ je o podsticaju strukturalne saradnje lokalnih aktera kako bi stvorili bolje uslove za stvaranje radnih mjesta, a ti lokalni akteri su jedinica lokalne samouprave, službe za zapošljavanje, škola, odnosno obrazovni sektor, te poslovni i nevladin sektor. Ukupna vrijednost projekta je 4 milijuna eura, od kojih su tri milijuna namijenjena za dodjelu bespovratnih sredstava lokalnim zajednicama u Bosni i Hercegovini. Nakon objavljivanja Javnog poziva za ovaj program, Služba je, kao obavezan partner za svaki projektni prijedlog, uzela aktivno učešće u izradi projekata sa partnerima. Prvi selekcijski krug prošla su 4 projekta u kojima je Služba partner. U konačnici, jedan od ovih projekata je dobio zeleno svjetlo. Projekt "Uspostava centra za obuku i prekvalifikaciju Čapljina" provodi Agencija za ekonomski razvoj REDAH (kao vodeći partner) s partnerima: Službom za zapošljavanje HNŽ-HNK, Općinom Čapljina, Srednjom školom Čapljina, Bizz Solutions d.o.o. Čapljina, Turističkim klasterom Hercegovina i Turističkom zajednicom HNK/Ž. Ukupna vrijednost projekta iznosi EUR 231.060,00, od čega ILO grant iznosi EUR 196.400,00. Provedba projekta trajat će 16 mjeseci. Osnovni cilj projekta je doprinos smanjenju nezaposlenosti, razvoju ljudskih resursa i poboljšanju tržišta rada na području Općine Čapljina i regije Hercegovina kroz prekvalifikacije i obuke u sektoru turizma, za zanimanja kuhar i konobar. Projekt je započeo sa realizacijom u junu 2017. godine, a Služba za zapošljavanje aktivno učestvuje u provedbi kroz do sada realizovane aktivnosti: učestvovanje na konferenciji za medije povodom početka provedbe projekta, pripreme za realizaciju aktivnosti Programa obuke i usavršavanja nezaposlenih osoba (definisanje kriterija Javnog poziva, izrada obrasca prijave za obuke, priprema materijala za selekcijski intervju, zaprimanje prijave, evidentiranje i provjera prijavljenih prema zadanim kriterijima Javnog poziva, predvođenja selekcijskog intervjua i izrada zapisnika o ishodima istog, učestvovanje u pripremi i realizaciji Info dana, praćenje toka obuka za zanimanje kuhar i konobar, redovno učestvovanje na sastancima projektnog tima, komisijama za procedure nabavki i sl.).

Održavani su treninzi za članove projektnih timova, te je predstavница Službe učestvovala na treningu Vještine facilitiranja, upravljanja konfliktima i usmjeravanje efikasne

komunikacije unutar LEP mreže, te na dvodnevnoj obuci na temu Posredovanje pri zapošljavanju.

Info-dan o detaljima obuka u sklopu Projekta "Uspostava centra za obuku i prekvalifikaciju Čapljina" održan je 11. oktobra 2017. godine u Čapljini. Tom prilikom svi zainteresovani imali su priliku upoznati se s detaljima obuka, načinu prijave, kriteriju odabira polaznika, te programom istih. Obuke se odvijaju u Centru za obuku i prekvalifikaciju u Čapljini, u trajanju od 60 dana za zanimanje kuhar (ukupno 350 sati - 50 sati teorijske nastave i 300 sati praktične obuke) i 45 dana (ukupno 280 sati - 50 sati teorijske nastave i 230 sati praktične obuke) za zanimanje konobar. Ukupno je planirano po 5 ciklusa obuka za oba zanimanja, te u skladu s dinamikom održavanja obuka, prijave za sve zainteresovane će se zaprimati sve do početka posljednjeg ciklusa obuka.

Do kraja izvještajne godine realizovan je jedan ciklus obuka, te je 15 polaznika za zanimanje kuhar i 8 polaznika za zanimanje konobar uspješno završilo obuku. Povodom završetka prvog ciklusa obuka upriličena je svečana večera, i tom su prilikom, kroz natjecanje timova, polaznici imali priliku pokazati stečene vještine i na taj način se predstaviti poslodavcima iz oblasti ugostiteljstva. Polaznicima su uručeni certifikati o uspješno završenoj obuci.

Tehnološki park INTERA je u martu organizirao završnu konferenciju projekta "INTERA TP – Technology and innovation centre Mostar" finansiranog od strane Ministarstva vanjskih poslova Kraljevine Norveške. Projekt je imao jasan cilj – uspostaviti prvi tehnološki park u Mostaru te na taj način pokrenuti razvoj mostarske start-up scene, omogućiti dodatno obrazovanje mladih i nezaposlenih, doprinijeti istraživačkim i razvojnim projektima, promovirati žensko poduzetništvo te spojiti domaća i internacionalna preduzeća. Kroz ovaj projekt INTERA Tehnološki Park potpomogao je uspostaviti 18 startupa u svojim prostorijama, te još njih 13 kroz proces virtualne inkubacije, generisao je 115 novih radnih mjesta, dok je pet domaćih preduzeća spojio s inostranim firmama. Osim toga, u prostorijama INTERA TP-a organizovano je više od 100 obuka koje je pohađalo više od 1.000 osoba, te su urađena četiri R&D projekta u saradnji s fakultetima i preduzećima.

U julu je u organizaciji Federalnog zavoda za zapošljavanje održan radno-informativni sastanak u vezi realizacije projekta Triple Win. Triple Win projekt provodi u ime njemačke vlade GIZ i Agencija za rad i zapošljavanje SR Njemačke, zajedno sa Agencijom za rad i zapošljavanje BiH, entitetskim zavodima za zapošljavanje i Zavodom za zapošljavanje Brčko distrikta, na osnovu Dogovora o posredovanju pri zapošljavanju radnika iz BiH u SR Njemačkoj. Na sastanku su učestvovali predstavnici Agencije za rad i zapošljavanje BiH, Federalnog zavoda za zapošljavanje, kantonalnih službi za zapošljavanje, GIZ-a te predstavnicima Ambasade SR Njemačke u BiH. Cilj projekta je sigurna i samoodrživa radna migracija ciljne grupe koju čine medicinske sestre i tehničari. Projektom se osobama iz ciljne grupe omogućava jezična i stručna priprema i posredovanje za odlazak na rad u SR Njemačku, tako da učesnici nemaju vlastitih troškova prilikom integracije u novu radnu sredinu. Na sastanku je predstavljena cjelokupna procedura posredovanja medicinskog osoblja u SR Njemačku uz sitne tehničke izmjene koje pogoduju ciljnoj grupi, te su izneseni statistički podaci vezani za realizaciju projekta.

U oktobru je održana dvodnevna međunarodna konferencija na temu: „Program Garancija za mlade kao prevencija nezaposlenosti mladih“, u organizaciji Agencije za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine i Svjetske asocijacije javnih službi zapošljavanja (WAPES). Cilj konferencije je bila razmjena najboljih praksi u zapošljavanju mladih među zemljama članicama WAPES-a, s posebnim naglaskom na transfer iskustava i praksi u zapošljavanju mladih u Europskoj uniji putem programa Garancija za mlade. Na

konferenciji su učestvovali predstavnici službi za zapošljavanje Austrije, Azerbajdžana, Belgije, Bugarske, Crne Gore, Estonije, Francuske, Hrvatske, Kine, Mađarske, Slovenije, Švedske, Turske, kao i predstavnici entitetskih zavoda za zapošljavanje, zavoda za zapošljavanje Brčko distrikta BiH, te predstavnici kantonalnih službi zapošljavanja. Tokom konferencije predstavljeni su dosadašnji rezultati i iskustva o provođenju mjera za zapošljavanje mladih, a poseban naglasak je stavljen na program Garancija za mlade koji se provodi u Europskoj uniji.

Uzeli smo aktivno učešće u projektu „Analiza potreba institucija tržišta rada u BiH“. Projekt finansira EU, a provode ga 3 eksperta iz područja infrastrukture, ICT djelovanja i normi i standarda rada. Kroz posjete Službi i putem upitnika, eksperti su prikupili podatke iz ova tri područja, te ih objedinili u izvještaj namijenjen Europskoj komisiji. Izvještaj, čiji nacrt je predstavljen učesnicima tokom dvije prezentacije, bi trebao biti osnov za programiranje sredstava pomoći EU za naredni period. Također, na poziv Ministarstva civilnih poslova, Služba se uključila u još jedan proces koji je dio programiranja za narednu IPA-u, i to u svojstvu člana radne grupe za izradu Projektnog zadatka za ostvarivanje prvog rezultata Akcijskog dokumenta Podrška mogućnostima zapošljavanja. Cilj Programa je doprinos povećanju mogućnosti zapošljavanja u Bosni i Hercegovini poboljšanjem kvaliteta i efikasnosti institucija tržišta rada i sistema obrazovanja.

Vijeće za regionalnu saradnju (RCC) je u 2017. godini počelo s provođenjem projekta Employment and Social Affairs Platform (Platforma za oblasti zapošljavanja i socijale). U projekti učestvuju predstavnici BiH, Srbije, Albanije, Crne Gore, Kosova i Makedonije. Prvi dio projekta bavio se provođenjem samoevaluacije, a potom i vanjske evaluacije radnih procesa javnih službi za zapošljavanje. Napravljenja je obuka procjenitelja i izvršena samoprocjena i procjena, a sve u skladu sa upitnikom za procjenu koji koriste zemlje Europske unije. U toku je izrada izvještaja o provedenom procesu, od strane vanjskog konsultanta.

Kako bi se poboljšao rad Službe, te pridonijelo rješavanju problema sa kojima se voditelji biroa susreću prilikom samog posredovanja, ali i kod obavljanja drugih funkcija, započeta je praksa održavanja mjesečnih sastanaka koje organizuje koordinator za posredovanje na nivou kantona. Uloga koordinatora za posredovanje je biti podrška voditeljima biroa, te koordinirati proces posredovanja kada se on odvija na području više općina. Pored toga, dužnost koordinatora je prepoznati potrebe radnika Službe i u skladu s time organizovati interne obuke.

Redovno su se održavali sastanci direktora kantonalnih službi FBiH i Federalnog zavoda za zapošljavanje, u cilju koordinacije rada i provođenja zajedničkih programa i projekata.

Zaposlenost

Prema procjeni ukupnog broja prisutnog stanovništva po starosti i općinama od strane Federalnog zavoda za statistiku, na dan 30.06.2017. godine na području HNK bilo je 218.473 stanovnika. Do 14 godina starosti bilo je 31.177, od 15 – 64 godine 150.555 i preko 65 godina 36.741 stanovnik (Tabela 1 Priloga).

Prikaz procjene broja stanovništva po dobi u 2016. i 2017. godini

Datum procjene	Opis	Ukupno	Po godinama starosti		
			0-14	15-64	65 +
30.06.2016.	FBiH	2.206.231	408.724	1.556.536	240.971
30.06.2017.		2.201.193	330.667	1.550.130	320.396
30.06.2016.	HNK	219.395	39.005	151.314	29.076
30.06.2017.		218.473	31.177	150.555	36.741

Prema prikupljenim podacima na području koje pokriva Služba za zapošljavanje HNŽ-HNK, krajem 2017. godine djeluju: 258 državnih preduzeća i ustanova, 2.488 privatnih i mješovitih preduzeća, 3.354 samostalnih poduzetnika, 191 pravni subjekat ostalih vrsta organizacija (humanitarne organizacije, strana predstavništva i sl.), te 1.767 pravnih subjekata sa nepoznatim oblikom organizacije. Ukupno su zaposlena i radno angažovana 53.252 radnika. Ovi podaci su dobiveni od Porezne uprave Federacije BiH (Tabela 2 Priloga).

U odnosu na isti period 2016. godine, došlo je do porasta broja zaposlenih osoba za 2.032, odnosno za 4%.

Stopa zaposlenosti iznosi 35,4%, što je u odnosu na 2016. godinu više za 3%. Stopa nezaposlenosti je također smanjena. Krajem 2016. godine ona je iznosila 40,5%, a za isti period 2017. godine iznosi 37,7%. U Federaciji BiH vidljivi su isti trendovi. Stopa zaposlenosti je sa 29,8% porasla 30,6%, dok je stopa nezaposlenosti sa 44,5% snižena na 42,5%. Procjene stope zaposlenosti i nezaposlenosti treba uzeti sa zadržkom iz više razloga: broj radno sposobnog stanovništva je procjena, a u njoj su sadržane i kategorije učenika, studenti, korisnici povlaštenih penzija i sl., a u broju nezaposlenih osoba je sadržan značajan udio onih osoba koja ne traže aktivno posao, koriste status nezaposlene osobe za ostvarivanje nekih drugih prava i sl.

Udio zaposlenih sa područja ovog kantona u ukupnoj zaposlenosti Federacije je 11,2%, tj. više za 0,6% nego prethodne godine, dok je udio nezaposlenih 9,2% i za 0,3% je viši nego prošle godine. Udio radno aktivnog stanovništva iznosi 9,7%. Iz priloženih tablica ta kretanja su vidljivija za karakteristične godine.

Broj zaposlenih radnika u Hercegovačko-neretvanskom kantonu (godišnji prosjek)

	Broj zaposlenih radnika (godišnji prosjek)							
	1991.	2001.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	XII 2017
Federacija BiH	631.020	407.199	437.331	435.113	443.587	450.121	457.974	473.708
HNŽ-HNK	66.104	45.397	45.442	46.712	48.245	48.661	48.068	53.252

Broj zaposlenih radnika po općinama¹

OPĆINA	Broj zaposlenih						
	Prosjek 2014.	Prosjek 2015.	Prosjek 2016.	X 2017.	INDEKS		
					X - 2017. Prosjek 2014.	X - 2017. Prosjek 2015.	X - 2017. Prosjek 2016.
UKUPNO HNŽ/K	48.245	48.661	48.068	48.749	101,0	100,2	101,4
ČAPLJINA	3.333	3.341	3.325	3169	95,1	94,9	95,3
ČITLUK	5.356	5.972	6.113	5.571	104,0	93,3	91,1
JABLANICA	1.906	1.847	1.873	2.023	106,1	109,6	108,0
KONJIC	4.630	4.714	4.948	5.358	115,7	113,7	108,3
MOSTAR	29.877	29.489	28.354	29.117	97,5	98,7	102,7
NEUM	1.035	1.051	1.074	1.154	111,5	109,8	107,4
RAMA-PROZOR	1.153	1.166	1.184	1.185	102,8	101,6	100,1
RAVNO	66	75	81	77	116,7	102,7	95,1
STOLAC	889	1.006	1.116	1.095	123,2	108,8	98,1

Tokom 2017. godine kantonalna inspekcija rada za oblast radnih odnosa izvršila je ukupno 1.649 inspeksijska nadzora, tokom kojih je zatečeno 347 osoba angažovanih suprotno Zakonu o radu. U 2016. godini taj broj je iznosio 316 osoba u 1.304 nadzora, iz čega se vidi da povećanje ne ukazuje na veću pojavu nezakonitog zasnivanja radnog odnosa na području našeg kantona.²

Nakon izvršenih inspeksijskih nadzora, 306 osoba je zasnovalo radni odnos u skladu sa Zakonom o radu. Prilikom kontrole propisa iz radnih odnosa radnici često iznose prigovore da poslodavci ne uplaćuju obavezne doprinose u skladu sa zakonom, ili ih uplaćuju na minimalnu plaću. Najčešće povrede prava iz radnih odnosa od strane poslodavca su: neosnovani otkazi radnika kao posljedica traženja zaštite svojih prava, radno vrijeme duže od propisanog, neplaćanje prekovremenog rada, neisplaćivanje plaća na duži vremenski period ili kašnjenje sa isplatama, raspoređivanje radnika na drugo radno mjesto bez obzira na zaključeni ugovor o radu i rad u vrijeme praznika u onim djelatnostima gdje rad nije neophodan.

Kantonalno Povjerenstvo za primjenu člana 143. Zakona o radu za radnike čiji radno-pravni status nije bio riješen u skladu sa zakonom (tzv. „radnici na čekanju“) je u 2017. godini riješilo 263 žalbe. 133 akta za dopunu dokumentacije za rješavanje po žalbama su vraćena zbog nepoznate adrese radnika koji je podnio žalbu, ili uslijed smrti istog. I dalje je problem utvrđivanje pravnog sljedništva predratih preduzeća.

Izrađen je prednacrt Zakona o zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba na nivou HNK, i nakon razmatranja istog Vlada je donijela Zaključak da navedeni Zakon ostane u formi prednacrtu sve dok se ne donese federalni Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba. Zakon na kantonalnom nivou predviđa i donošenje Programa mjera za podsticaj zapošljavanja na godišnjem nivou, čije će provođenje rezultirati izradom konkretnijih mjera za poticaj zapošljavanja.

¹ Podaci Federalnog zavoda za statistiku

² Podaci Ministarstva zdravstva, rada i socijalne pomoći HNŽ/K

Posredovanje u zapošljavanju

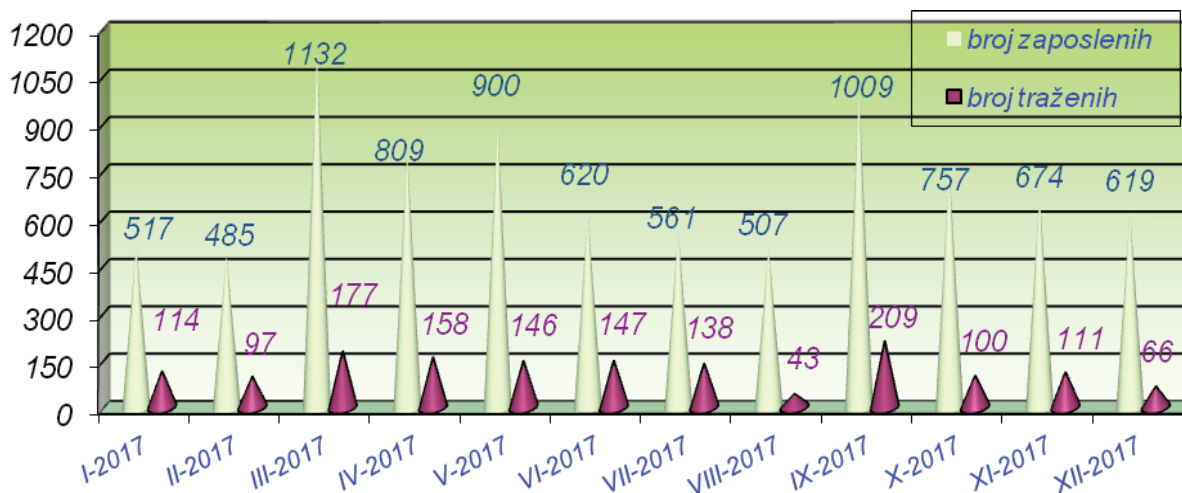
Zapošljavanje

Početkom 2017. godine uvedena je nova procedura rada za posredovanja u zapošljavanju, prema čijim uputama se veća pažnja posvećuje radu sa poslodavcima i nezaposlenim osobama. Prema novoj proceduri voditelji biroa su dužni uspostaviti i održavati kontakte sa poslodavcima kako bi bili upoznati sa kretanjima na tržištu rada. Uspostavljajući vezu između potreba tržišta rada i nezaposlenih osoba, Služba ispunjava svoju primarnu tj. posredničku funkciju, međutim zbog strukturne nezaposlenosti i sve većeg odljeva radne snage u zemlje zapadne Europe potrebe poslodavaca za radnom snagom često ne budu zadovoljene. Iz toga razloga tokom cijele godine se kontinuirano radilo na poboljšanju funkcije posredovanja.

Tokom 2017. godine, Služba je ukupno prikupila i objavila 1.258 oglasa i konkursa o slobodnim radnim mjestima za 5.952 radnika. Od toga su nam se 372 poslodavaca osobno javila sa zahtjevom za objavu konkursa, a iskazali su potrebu za 1.938 radnika. Radi se o tri puta većem broju obraćanja poslodavaca, u odnosu na 2016. godinu, što ukazuje na to da su poslodavci prepoznali aktivnosti Službe kao značajnog aktera u pronalaženju potrebnog radnog kadra.

Tokom izvještajne godine izradili smo 576 prijava potreba za radnicima. Posmatrano po stepenu stručnog obrazovanja, struktura traženih radnika od Službe izgleda ovako:

BIRO	Broj traženih radnika	Od toga na:		PO STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA									
		neodređeno	određeno	1	2	3	4	5	6 ₁	6 ₂	7 ₁	7 ₂	8
ČAPLJINA	99	19	80	39	0	43	16	0	0	0	1	0	0
ČITLUK	275	81	194	10	0	191	60	0	0	0	12	2	0
JABLANICA	38	2	36	28	0	5	2	0	0	0	2	1	0
KONJIC	64	58	6	20	20	19	2	0	0	1	2	0	0
MOSTAR	645	86	559	42	4	381	132	0	1	3	73	9	0
NEUM	157	25	132	0	0	104	36	0	0	7	3	7	0
PROZOR-RAMA	71	61	10	1	0	63	2	0	1	0	3	1	0
RAVNO	26	10	16	2	0	3	7	0	0	1	13	0	0
STOLAC	131	39	92	24	2	87	7	0	0	3	6	2	0
UKUPNO	1.506	381	1.125	166	26	896	264	0	2	15	115	22	0

Kretanje broja traženih i zaposlenih radnika po mjesecima

Jasno je vidljivo da poslodavci preferiraju zapošljavanje na određeno radno vrijeme.

U izvještajnom periodu iz evidencije je zbog zaposlenja brisano 8.590 osoba, od čega 4.316 žena. U odnosu na isti period prošle godine (8.177 zaposlenih osoba), to je više za 413 osoba, tj. 5%. Važno je napomenuti da se u preko 70% slučajeva radi o sklapanju ugovora o radu na određeno vrijeme. 129 osoba su na tržište rada došle kroz samozapošljavanje.

U izravnom kontaktu sa poslodavcima imamo saznanja da se poslodavci u odabiru radnika susreću sa problemom manjka potrebnih vještina kod nezaposlenih osoba. Razlog tome je prvenstveno neusklađenost obrazovnog sistema za zahtjevima tržišta rada.

Struktura zaposlenih po stepenu stručnog obrazovanja

B I R O	Ukupno	Od toga žena	PO STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA									
			1	2	3	4	5	6 ₁	6 ₂	7 ₁	7 ₂	8
ČAPLJINA	889	520	54	11	266	331	5	17	44	53	108	0
ČITLUK	852	501	30	0	270	322	1	15	26	53	135	0
JABLANICA	685	300	69	4	263	217	1	9	19	84	19	0
KONJIC	1.111	416	194	3	350	328	4	10	77	100	45	0
MOSTAR	4.202	2.153	236	22	1.034	1.556	8	99	212	578	457	0
NEUM	165	91	10	2	78	45	0	0	8	2	20	0
PROZOR-RAMA	291	145	31	1	123	71	1	10	16	14	24	0
RAVNO	10	3	2	0	2	4	0	1	1	0	0	0
STOLAC	385	187	26	4	151	112	1	8	19	37	27	0
UKUPNO	8.590	4.316	652	47	2.537	2.986	21	169	422	921	835	0

U strukturi novozaposlenih žena je 4.316 ili 50,2%.

Tokom izvještajne godine, u evidenciju nezaposlenih osoba su se, zbog prekida radnog odnosa, prijavile 7.354 osobe, što je u odnosu na prošlu godinu više za 8,7%. Od toga broja, njih 3.893 su žene.

Pregled prestanak radnog odnosa po općinama

BIRO	Ukupno	Od toga žena	PO STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA									
			1	2	3	4	5	6 ₁	6 ₂	7 ₁	7 ₂	8
ČAPLJINA	889	545	91	14	321	314	3	18	28	46	54	0
ČITLUK	846	506	26	0	309	333	1	12	29	59	77	0
JABLANICA	511	244	65	4	183	160	0	7	18	60	14	0
KONJIC	729	294	119	0	239	230	5	8	38	76	14	0
MOSTAR	3.615	1.934	259	21	946	1.359	9	120	134	479	288	0
NEUM	172	96	12	1	76	55	0	1	8	3	16	0
PROZOR-RAMA	249	117	34	0	100	67	1	7	6	17	17	0
RAVNO	7	2	2	0	2	2	0	0	1	0	0	0
STOLAC	336	155	12	4	133	107	4	8	15	32	21	0
UKUPNO	7.354	3.893	620	44	2.309	2.627	23	181	277	772	501	0

Održavali su se redovni kontakti sa biroima u cilju međumjesnog posredovanja za zahtjeve poslodavaca koji svoje potrebe za radnom snagom ne mogu zadovoljiti na području biroa na kojem obavljaju svoju djelatnost. Služba je po takvim zahtjevima davala razne podatke, liste nezaposlenih osoba za različita zanimanja kao i druge informacije potrebne za zadovoljenje potreba poslodavca za radnom snagom.

Aktivnosti posredovanja su provođene u okviru redovnih zadataka Službe predviđenih Statutom i Programom rada za 2017. godinu. Održavali su se redovni kontakti sa biroima u cilju međumjesnog posredovanja za zahtjeve poslodavca koji svoje potrebe za radnom snagom ne mogu zadovoljiti na području biroa na kojem obavljaju svoju djelatnost. Početkom godine su veliki hotelski lanci poput: *Hoteli Dubrovačka Rivijera, Adriatic Luxury Hotels, Sunčani Hvar Hotels, Divić itd.* krenuli u potragu za sezonskom radnom snagom, te smo na njihov zahtjev organizovali grupne i individualne razgovore sa zainteresovanim osobama. Poslodavcima je na taj način omogućeno da predstave svoje hotele, razgovaraju sa potencijalnim kandidatima i dogovore uslove rada. Ovakav način posredovanja naišao je na velik odaziv nezaposlenih osoba kao i na pozitivne povratne informacije poslodavaca.

U okviru međudržavnog posredovanja, Služba održava redovne kontakte i razmjenjuje informacije sa Agencijom za rad i zapošljavanje BiH u vezi sa zapošljavanjem u inostranstvu. Posredovanje za zapošljavanje u Republici Sloveniji se odvija na osnovu Operativnog protokola za zapošljavanje u Republici Sloveniji. Prema podacima Agencije za rad i

zapošljavanje BiH za rad u Sloveniji su izdate samo 2 radne dozvole za osobe sa područja HNK, a sa područja cijele BiH čak 1.509 u prvom kvartalu 2017. godine. U dosadašnjoj realizaciji Sporazuma o zapošljavanju državljana Bosne i Hercegovine u Republici Sloveniji u prvom tromjesečju 2017. godine najviše su se tražili radnici iz Bosne i Hercegovine sa sljedećim zanimanjima: varioci – 28%, vozači (razne kategorije uključujući i međunarodni transport) – 27%, zidari – 5%, strugari – 5%, bravari – 4%, elektroinstalateri – 4%, termoizolateri – 3%, tesari – 3%, armirači – 1% i ostali – 20%. Na osnovu dogovora o posredovanju pri zapošljavanju radnika iz Bosne i Hercegovine u SR Njemačkoj, te kontinuirano otvorenog javnog poziva za zapošljavanje radnika za zdravstvenu njegu u SR Njemačkoj, Služba za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona zaprima prijave zainteresovanih kandidata i dostavlja ih Agenciji za rad i zapošljavanje BiH na daljnje postupanje, te redovno izvještava Agenciju za rad i zapošljavanje o preduzetim aktivnostima.

Aktivne mjere u zapošljavanju

U izvještajnom periodu radilo se na izradi dokumenta pod nazivom Procedura pri provođenju aktivnih mjera: Programi sufinansiranja zapošljavanja, po preporuci Jedinice interne revizije Službe za zapošljavanje HNŽ-HNK. Istovremeno su se pratili i kontrolirali ugovori zaključeni sa korisnicima sredstava po javnim pozivima iz 2015. i 2016. godine, te su se obrađivale prijave i zaključivali ugovori po javnim pozivima za sufinansiranje zapošljavanja 2017. godine. Pored programa Federalnog zavoda za zapošljavanje, u 2017. godini realizovan je i program pod nazivom „Projekti i mogućnosti zapošljavanja djece šehida i poginulih boraca“, koji je pored Federalnog zavoda za zapošljavanje finansirala i Vlada HNŽ-HNK.

Zbog nedostatka vlastitih sredstava u Službi za zapošljavanje HNŽ-HNK izostalo je pokretanje programa zapošljavanja koji bi se sufinansirali iz sredstava Službe.

U nastavku slijedi detaljniji izvještaj za programe čija se realizacija u potpunosti ili djelomično odvijala u izvještajnom periodu.

1) Program sufinansiranja zapošljavanja i sufinansiranja sticanja prvog radnog iskustva 2015

- Jačanje konkurentnosti na tržištu rada – Prvo radno iskustvo 2015.

U prvom kvartalu izvještajnog perioda nastavljene su aktivnosti praćenja realizacije potpisanih Ugovora o sufinansiranju, te refundacija sredstava poslodavcima koji su ispunjavali obaveze definisane Programom. Dana 01.03.2017. godine završene su sve obaveze poslodavaca po ovom programu.

2) Programi sufinansiranja zapošljavanja 2016

- Prilika za sve 2016

Iako je najveći dio ovog programa realizovan u 2016. godini, jedan dio obaveza je prenesen u 2017. godinu. Pored praćenja realizacije ranije potpisanih ugovora i refundacije sredstava, u 2017. godini potpisano je 9 ugovora o sufinansiranju u okviru kojih je zaposleno ukupno 20 osoba te utrošeno 40.788,00 KM.

3) Program subvencioniranja zapošljavanja mladih bez radnog iskustva i subvencioniranja samozapošljavanja po Uredbi Vlade F BiH

18.02.2016. godine objavljen je Javni poziv za subvencioniranje zapošljavanja i samozapošljavanja po Uredbi Vlade F BiH. Zadnji Ugovori po ovoj mjeri su potpisani krajem 2016. godine.

Zaključeno je 157 ugovora o sufinansiranju zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva čija ukupna vrijednost iznosi 1.962.888,00 KM. Zaposlene su 283 mlade osobe bez radnog iskustva. Tokom izvještajnog perioda prikupljena je dokumentacija i pratila se realizacija potpisanih Ugovora. 15 poslodavaca je prekršilo odredbe ugovora o sufinansiranju, te su preduzete radnje koje su predviđene Uredbom, nakon čega je 11 Ugovora raskinuto, a 4 su u proceduri rješavanja kod Federalnog zavoda za zapošljavanje.

U okviru mjere samozapošljavanja zaključeno je 80 ugovora o sufinansiranju, odnosno 80 nezaposlenih osoba je pokrenulo vlastiti posao. Ukupna vrijednost potpisanih ugovora o sufinansiranju samozapošljavanja po Uredbi iznosi 554.880,00 KM. U izvještajnom periodu pratila se realizacija Ugovora o sufinansiranju samozapošljavanja, te su se vršile mjesečne isplate sredstava, a 2 ugovora su raskinuta zbog neizvršavanja ugovornih obaveza.

4) Program sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja u oblasti poljoprivrede 2015

Realizacija Programa sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja u oblasti poljoprivrede 2015 je započeta u novembru 2015. godine, ali se većim dijelom odvijala u 2016. godini, s tim da se praćenje i realizacija manjeg broja ugovora odvijala i u izvještajnom periodu.

Dana 30.05.2017. godine ponovno je otvoren Javni poziv za sufinansiranje zapošljavanja i samozapošljavanja u oblasti poljoprivrede, te je njegova realizacija nastavljena u izvještajnom periodu. Za javni poziv iz izvještajne godine evidentirano je 17 prijava, dok je zaključeno 8 ugovora o sufinansiranju samozapošljavanja u oblasti poljoprivrede, čime je 8 osoba sa evidencije nezaposlenih osnovalo poljoprivredni obrt uz finansijsku podršku od ukupno 36.609,28 KM.

5) Sufinansiranje zapošljavanja po Programu Federalnog zavoda za zapošljavanje 2017

- Prvo radno iskustvo 2017

Nakon objave tri kruga javnog poziva u okviru mjere Prvo radno iskustvo 2017, evidentirane su 83 prijave poslodavaca, zaključena su 52 ugovora o sufinansiranju zapošljavanja radi sticanja prvog radnog iskustva, zaposlene su 203 osobe, te je utrošeno ukupno 868.698,00 KM.

- Periodično zapošljavanje 2017

Mjera periodično zapošljavanja se pokazala kao odličan izbor za sve one poslodavce kojima je potrebna radna snaga tokom sezone, kada je i njihov obim posla veći. U tri kruga javnog poziva za ovu mjeru evidentirane su 83 prijave poslodavaca. Nakon što

su sve prijave obrađene, zaključeno je 65 ugovora o sufinansiranju, a zaposleno je 197 osoba, čime je utrošeno 390.060,00 KM.

- Vaučer za posao 2017

Vaučerom za posao su obuhvaćene sve one kategorije nezaposlenih osoba koje teže dolaze do zaposlenja. Kroz sva tri kruga javnog poziva za mjeru Vaučer za posao, 50 poslodavaca je iskazalo interes, odnosno podnijelo elektronsku prijavu. Nakon obrade pristiglih zahtjeva, zaključeno je 38 ugovora o sufinansiranju, a zaposleno je 99 osoba. Ukupna vrijednost potpisanih ugovora u okviru ove mjere iznosi 237.600,00 KM.

- Javni radovi 2017

Cilj ove mjere je uključiti što više nezaposlenih osoba u društveno koristan rad sa najdužim trajanjem zaposlenja do 3 mjeseca i na taj način doprinijeti smanjenju udjela dugoročne nezaposlenosti. Ukupan broj podnesenih prijava za ovu mjeru je 5. Potpisano je 5 ugovora o sufinansiranju i angažovane su 44 nezaposlene osobe čime je utrošeno ukupno 52.800,00 KM.

6) Program sufinansiranja samozapošljavanja Start up 2017

Start up je mjera koja potiče poduzetništvo i daje priliku nezaposlenim osobama otvoriti vlastita preduzeća ili obrte, te zaposliti druge nezaposlene osobe u novoosnovanim preduzećima. Za ovaj program izdvojena su sredstva u iznosu od 274.777,57 KM za Hercegovačko-neretvanski kanton. Za ovu mjeru, kroz dva kruga javnog poziva, evidentirano je 48 elektronskih prijava. Nakon obrade pristiglih zahtjeva u Službu, zaključeno je 35 ugovora o sufinansiranju samozapošljavanja, angažirane su 43 nezaposlene osobe, a utrošeno je 149.000,00 KM.

7) Sufinansiranje zapošljavanja po Programu Federalnog zavoda za zapošljavanje 2017 PLUS

- Prvo radno iskustvo 2017 PLUS

Nakon objave Javnog poziva za Program sufinansiranja zapošljavanja 2017 PLUS Federalnog zavoda za zapošljavanje, 16.10.2017. godine, na ovu mjeru se elektronskim putem prijavilo 56 poslodavca. Po obradi pristigle dokumentacije sklopljeno je 39 ugovora i zaposleno je 88 osoba, pri čemu je utrošeno 333.042,00 KM. Drugi krug Javnog poziva je objavljen 28.11.2017. godine, te je bio otvoren do konca godine. Na osnovu prvih provjerenih podataka dostavljenih iz Federalnog zavoda za zapošljavanje, do kraja godine smo zaključili 30 ugovora o sufinansiranju u okviru kojih je zaposleno 59 osoba, a utrošeno je 222.282,00 KM. Obzirom da provjere poslodavaca koji su podnijeli elektronske prijave za ovaj Program 2017 PLUS nisu bile dovršene do kraja godine, nije bilo moguće zaključiti sve ugovore, te se okončanje svih aktivnosti po ovom programu očekuje u prvom kvartalu 2018. godine.

- Periodično zapošljavanje 2017 PLUS

U okviru dva kruga javnog poziva za Program sufinansiranja zapošljavanja 2017 PLUS, za mjeru Periodično zapošljavanje evidentirane su 154 prijave poslodavaca. Obrada pristiglih

prijava je u toku, a do kraja izvještajnog perioda zaključen je 41 ugovor te je zaposleno 105 osoba. Ukupna vrijednost zaključenih ugovora po mjeri iznosi 207.900,00 KM.

- Vaučer za posao 2017 PLUS

Za ovu mjeru se elektronskim putem prijavio 91 poslodavac, a nakon obrade u Službu dostavljenih prijava zaključena su 63 ugovora. Ukupna vrijednost potpisanih ugovora je 316.800,00 KM, a zaposlene su 132 osobe.

- Javni radovi 2017 PLUS

Nakon objave Javnog poziva, na ovu mjeru su se elektronskim putem prijavila 2 poslodavca, te je nakon obrade pristigle dokumentacije sklopljen jedan ugovor i zaposleno 5 osoba, pri čemu je utrošeno 6.000,00 KM.

8) Program sufinansiranja samozapošljavanja Start up 2017 PLUS

Od objave prvog javnog poziva za ovaj program do 14.12.2017. evidentirane su 62 elektronske prijave za samozapošljavanje. Nakon obrade pristiglih prijava zaključeno je 12 ugovora, te zaposleno ukupno 16 osoba, čime je utrošeno 58.740,00 KM.

9) Program „Projekti i mogućnosti zapošljavanja djece šehida i poginulih boraca“

Program „Projekti i mogućnosti zapošljavanja djece šehida i poginulih boraca“ je realizovan u saradnji sa Vladom HNŽ-HNK, odnosno Ministarstvom za pitanja branitelja/boraca HNŽ-HNK, te finansijskom podrškom Federalnog zavoda za zapošljavanje.

Finansijska sredstva osigurana za realizaciju Programa iznose 375.000,00 KM. Iznos od 175.000,00 KM je osiguran od strane Federalnog zavoda za zapošljavanje, a iznos od 200.000,00 KM od Vlade HNŽ-HNK, dok je nosilac realizacije Programa Služba za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanske županije-kantona.

Program je realizovan s ciljem zapošljavanja djece poginulih šehida i branitelja – aktivnih tražilaca posla, koji su se nalazili na evidenciji nezaposlenih osoba Službe prije objave Javnog poziva.

Za ovaj program su objavljena 2 javna poziva tokom izvještajne godine na koje se prijavilo 16 poslodavaca. Zaključeno je 16 ugovora o sufinansiranju te je zaposleno 36 osoba iz ciljne grupe. Ukupna vrijednost zaključenih ugovora je 278.400,00 KM.

10) Program sufinansiranja zapošljavanja odgovarajućeg stručnog kadra za djecu sa poteškoćama u razvoju u osnovnom obrazovanju u redovnoj nastavi u FBiH

Program se realizuje u saradnji sa Federalnim zavodom za zapošljavanje i Ministarstvom obrazovanja HNK-HNŽ s ciljem zapošljavanja odgovarajućeg stručnog kadra za djecu sa poteškoćama u razvoju u osnovnim školama sa područja kantona. U posljednjem kvartalu izvještajne godine potpisan je Sporazum o međusobnoj saradnji u realizaciji ovog programa od strane FZZZ, Službe za zapošljavanje i Ministarstva obrazovanja te

je u toku potpisivanje ugovora sa školama i sufinansiranim stručnim kadrom. Realizacija ovog programa će se nastaviti u prvoj polovici 2018. godine.

11) Program sufinansiranja zapošljavanja u javnim univerzitetima/sveučilištima u FBiH

Program se realizuje s ciljem zapošljavanja nezaposlenih osoba koje zadovoljavaju kriterije zapošljavanja na javnim univerzitetima/sveučilištima, a koje su prijavljene na evidenciju nezaposlenih osoba prije potpisivanja Sporazuma o međusobnoj saradnji u realizaciji Programa. U zadnjem kvartalu 2017. godine su potpisani Sporazumi sa Univerzitetom Džemal Bijedić, te Sveučilištem u Mostaru te se realizacije Programa nastavlja u 2018. godini.

Centar za informisanje, savjetovanje i obuku (CISO)

U Centru za informisanje savjetovanje i obuku (u daljem tekstu CISO) su se u izvještajnom periodu provodile svakodnevne aktivnosti uključujući: ažuriranje i objavljivanje oglasa, informisanje nezaposlenih osoba i poslodavaca, te prikupljanje različitih podataka o obrazovanju i zapošljavanju s ciljem pružanja što kvalitetnije usluge korisnicima centra.

Početak 2017. godine donio je djelatnicima CISO centra nova usavršavanja kroz obuke, ali također i nove odgovornosti u vidu uvođenja nove aktivne mjere pri zapošljavanju - Kluba za traženje posla. Klub za traženje posla je po svom planu i programu jedinstven, jer priprema nezaposlenu osobu na najbolji način da odgovori zahtjevima i potrebama poslodavca. Prva grupa polaznika krenula je 27.03.2017. godine te je pohađala obuke dvije sedmice. Do konca godine, ukupno 47 osoba učestvovalo je u radu Kluba – 10 polaznika zaposleno je i brisano s evidencije, dok su dva polaznika uključena u druge oblike radnog angažmana (volonterski ugovori). U sklopu Kluba učesnici su imali priliku pohađati i dvodnevni seminar „JOB LAB- Edukaciju o IT vještinama za nalaženje posla“, nakon čega su im uručeni vaučeri za IT Academy online kurs ECDL. Ono što Klub predstavlja su kombinacije tehnika koje služe unapređivanju vještina koje su potrebne nezaposlenima u procesu traženja posla. Također, Klub predstavlja grupnu podršku nezaposlenim osobama koje imaju jedan zajednički cilj-pronaći posao u što kraćem vremenu.

Izvještajni period je za Ciso u najvećem dijelu bio obilježen aktivnostima vezanim za profesionalno usmjeravanje i informisanje učenika srednjih i osnovnih škola sa područja Hercegovačko-neretvanskog kantona. Tokom januara i februara 2017. godine provedeno je profesionalno informisanje u Gimnaziji fra Grge Martića, ukupno 39 učenika. Profesionalno testiranje i savjetovanje prošlo je 34 učenika kroz februar i mart. Učenici trećih razreda Gimnazije Mostar prošli su testiranje i savjetovanje kroz maj i juni, njih 54. Ukupno 88 učenika je prošlo testiranje i savjetovanje u našoj Službi.

Nakon što su upućeni dopisi o profesionalnom informisanju svim osnovnim školama završnih razreda na području HNŽ-HNK, u saradnji sa Biroom Službe za zapošljavanje u Čitluku, obavljeno je i profesionalno informisanje na terenu. Aktivnosti su krenule 25.04.2017. sa Osnovnom školom Čerin. Ukupno je bilo 2 odjeljenja sa 29 učenika. Učenicima je kratkom prezentacijom predstavljeno više informacija koje su se odnosile na ulogu Službe za zapošljavanje, kao i pregled stanja na tržištu rada. Također su im pružene i dodatne informacije kojima raspolaže Biro Čitluk, a koje mogu poslužiti učenicima u donošenju odluke o smjeru daljnjeg obrazovanja ili zapošljavanja. Druga aktivnost vezana

za profesionalno usmjeravanje realizirana je 28.04.2017. u Osnovnoj školi Bijakovići, koja ima 2 odjeljenja i broji 39 učenika. Posljednje informisanje realizovano je u Osnovnoj školi Fra Didaka Buntića, koja ima 5 odjeljenja ša ukupno 108 učenika. Ukupan broj učenika koji su prošli profesionalno informisanje u Čitluku je 176 osnovaca.

S namjerom pružanja jednakih usluga i informacija svim učenicima završnih razreda srednjih škola, Služba za zapošljavanje HNŽ-HNK organizovala je dvodnevni trening o interaktivnom educiranju učenika u svrhu profesionalnog informisanja, namijenjen pedagogima srednjih škola iz cijelog kantona. Metodologija rada s pedagogima zasnovana je na priručniku „Zumiraj zapošljavanje mladih“, koji je nastao kao rezultat saradnje Projekta zapošljavanja mladih (YEP) i neprofitne civilne udruge Pravo Ljudski. Riječ je o unaprjeđenom pristupu profesionalnom informisanju, kojeg aktivno provodi preko 100 prosvjetnih radnika iz cijele Bosne i Hercegovine, a koji se postupno razvija i implementira od školske 2011./2012. godine. Imajući u vidu društvenu odgovornost obrazovnih institucija kada je u pitanju tretiranje problema nezaposlenosti mladih, plan Službe bio je distribuisati navedeni priručnik i obučiti nastavno osoblje za aktivno i efikasno korištenje istoga. Konačni cilj projekta, prema tome, bio je podići svijest i znanja mladih o institucijama koje djeluju unutar tržišta BiH, o stavovima i vještinama koje su im potrebne za aktivno traženje posla, kao i poteškoćama na koje moraju biti spremni po završetku školovanja.

Trening je održan u prostorijama Službe u Mostaru, dana 16. i 17.02.2017., a prisustvovala su mu 23 pedagoga. Najveći naglasak stavljen je na sljedeće teme: mladi i nezaposlenost, koncept dostojanstvenog rada, formalni i neformalni sektor zapošljavanja, aktivno traženje posla, pisanje životopisa, poslovni intervju, interaktivna simulacija, i dr. učesnici su imali priliku razmijeniti iskustva i usvojiti korisne podatke, a dodijeljeni su im zadaci provođenja novostečenih znanja i aktivnosti u redovnom nastavnom planu kroz period od naredna dva mjeseca, o čemu su bili dužni izvijestiti Službu.

Obučeni pedagogi održali su radionice s ukupno 933 učenika završnih razreda srednjih škola u HNK-u. Učenici i pedagogi ocijenili su projekt kao pozitivan, konstruktivan i nužan, budući da mlade potiče na promišljanje i dijalog o jako bitnim temama, koje se inače ne obrađuju u okviru standardnog obrazovnog plana i programa.

Ciso također vodi evidenciju o osobama koje se stručno osposobljavaju bez zasnivanja radnog odnosa, te je od strane poslodavac dostavljeno ukupno 40 ugovora o stručnom osposobljavanju od kojih su se kao najbrojnija zanimanja pokazali: diplomirani pravnici, mag. mašinstva, dipl. ekonomisti, medicinska struka (medicinske sestre, fizioterapeuti, farmaceuti), građevinski inženjeri, mag. novinarstva, mag. prehrambene tehnologije, prof. fizike i zdravstvene kulture te računarski tehničari. Broj mjesečnih rješenja o osnivanju obrta dostavljenih CISO-u iznosi 90.

Dva puta sedmično u saradnji sa savjetodavcima djelatnici CISO-a prisustvovali su grupnom informisanju nezaposlenih osoba, sa ciljem ukazivanja na prava i obveze nezaposlenih, ali i promocije Kluba za traženje posla. Ukupno 80 osoba prošlo je kroz ovaj vid informisanja.

S namjerom uspješnijeg približavanja ciljnoj grupi mladih osoba od 15 do 30 godina, CISO Mostar svakodnevno ostvaruje komunikaciju s korisnicima preko Facebook stranice, nudeći različite izvore informacija koje se tiču zapošljavanja, obuka, prekvalifikacija, kurseva i dr.

Zapošljavanje stranaca

Na osnovu Zakona o zapošljavanju stranaca, u 2017. godini izdano je 176 radnih dozvola, od čega za državljane Hrvatske 45, Srbije 26, Italije 25, Kine 8, Turske 8, SAD-a 8, Indije 7, i za državljane ostalih zemalja 49 radnih dozvola.

Najviše stranih državljana je zaposleno u Mostaru i to 101, Čitluku 45, Čapljini 13, Konjicu 11, Neumu 2, Jablanici 2, Stocu 1 i u Ravnom 1 dozvola.

Po kvalifikacionoj strukturi, najviše radnih dozvola je izdano za VSS i to 56, za SSS 46, NK 32, PK 22, KV 14 i VŠS 6 radnih dozvola. Služba redovno dostavlja Federalnom zavodu za zapošljavanje mjesečne i tromjesečne izvještaje o izdanim radnim dozvolama, radi daljnjeg izvještavanja nadležnih državnih institucija.

Priznavanje prava na profesionalnu rehabilitaciju

Na osnovu člana 12. Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju osoba sa invaliditetom („Službene novine Federacije BiH“, br. 9/10), 87 osoba sa invaliditetom sa područja kantona su u 2017. godini podnijele zahtjev za priznavanje prava na profesionalnu rehabilitaciju. Javni poziv Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom za dodjelu sredstava korisnicima u cilju finansiranja profesionalne rehabilitacije u 2017. godini objavljen je 08.03.2017.godine. Izdato je 85 Rješenja o priznavanju prava na profesionalnu rehabilitaciju osobama s invaliditetom, a 2 zahtjeva su odbijena.

Evidencije, analize i informisanje

Evidencija

Prijavljivanje u evidenciju

Tokom 2017. godine, u evidenciju nezaposlenih osoba u podružnicama-biroima Službe prijavilo se ukupno 10.629 osoba. U odnosu na proteklu godinu, to je više za 490 osoba ili za 4,8% i 4,2% iznad godišnjeg planiranog broja.

Struktura novoprijavljenih prema stepenu obrazovanja je sljedeća:

BIRO	Ukupno	Od toga žena	PO STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA									
			1	2	3	4	5	6 ₁	6 ₂	7 ₁	7 ₂	8
ČAPLJINA	1.208	711	131	15	416	408	4	21	63	48	102	0
ČITLUK	1.114	637	31	0	380	441	1	14	45	63	139	0
JABLANICA	675	331	88	7	219	222	0	7	28	79	25	0
KONJIC	1.233	550	224	1	343	425	7	10	100	89	34	0
MOSTAR	5.235	2.788	470	34	1.221	1.972	10	127	342	558	501	0
NEUM	187	104	13	1	81	59	0	1	10	3	19	0
PROZOR-RAMA	456	213	66	1	174	118	1	7	34	20	35	0
RAVNO	13	4	2	0	5	4	0	0	1	0	1	0
STOLAC	508	246	30	5	177	173	4	8	36	39	36	0
UKUPNO	10.629	5.584	1.055	64	3.016	3.822	27	195	659	899	892	0

Od ukupnog broja novoprijavljenih osoba, žene čine 5.584 ili 52,5%.

Ako pogledamo osnov prijave u evidenciju, najzastupljenije kategorije su prijava zbog prestanka radnog odnosa (69,2%) i završetak školovanja (14,4%). Od svih prestanaka radnih odnosa, njih 44% odnosi se na istek vremena rada po ugovoru, što potvrđuje visoku razinu fluktuacije u zapošljavanju, te zapošljavanje na određeno radno vrijeme ističe kao primaran način zapošljavanja.

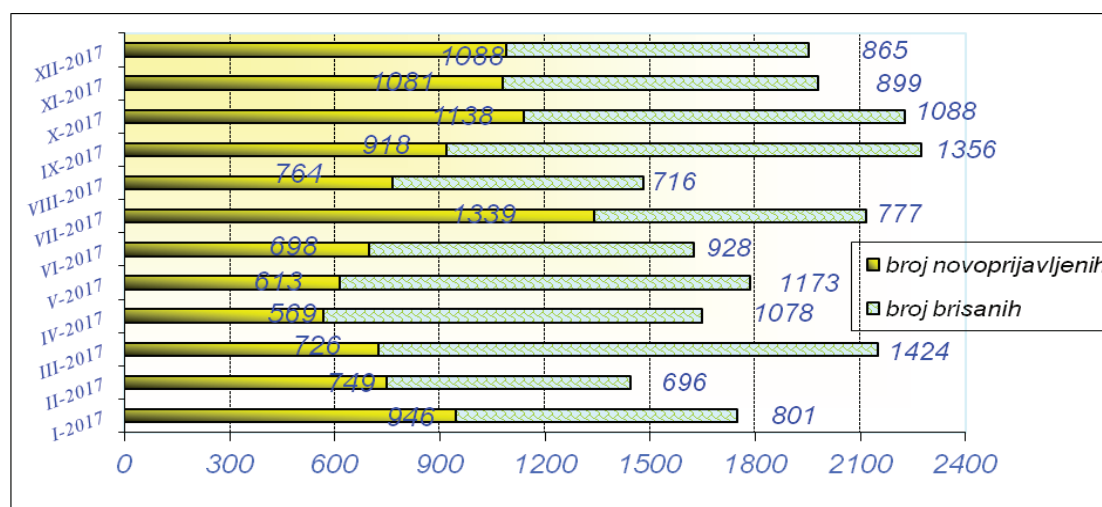
Brisanje iz evidencije

Iz evidencije je brisano, po različitim osnovama, 11.801 nezaposlena osoba, tj. 508 ili za 4,5% više u odnosu na prethodnu godinu, i to povećanje se odnosi na kategoriju onih osoba koje su brisane zbog zaposlenja. Od ukupnog broja osoba koje su izgubile status nezaposlene osobe, njih 5.851 su žene ili 49,6 %.

Struktura skinutih osoba sa evidencije po stepenu stručnog obrazovanja je sljedeća:

BIRO	Ukupno	Od toga žena	PO STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA									
			1	2	3	4	5	6 ₁	6 ₂	7 ₁	7 ₂	8
ČAPLJINA	1.307	730	108	16	422	459	7	25	68	67	135	0
ČITLUK	1.095	635	53	0	367	397	1	19	33	58	167	0
JABLANICA	836	374	96	9	321	260	3	9	22	92	24	0
KONJIC	1.397	534	290	7	429	408	8	11	81	113	50	0
MOSTAR	5.904	2.946	509	48	1.551	2.137	19	134	275	690	541	0
NEUM	214	109	15	2	100	57	0	1	11	2	26	0
PROZOR -RAMA	490	250	86	3	196	112	1	12	23	19	38	0
RAVNO	11	3	2	0	3	4	0	1	1	0	0	0
STOLAC	547	270	59	6	206	163	1	9	27	40	36	0
UKUPNO	11.801	5.851	1.218	91	3.595	3.997	40	221	541	1.081	1.017	0

Kretanje broja novoprijavljenih i brisanih osoba po mjesecima

Stanje evidencije nezaposlenih osoba

Kretanje broja nezaposlenih osoba u zadnjih deset godina u HNŽ (2008. – 2017.) vidljivo je iz tablice u nastavku:

BIRO	BROJ NEZAPOSLENIH OSOBA PO GODINAMA (STANJE 31.12.)									
	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Federacija BiH	338.643	354.577	364.929	371.090	384.852	391.942	392.265	389.865	372.207	349.699
UKUPNO HNŽ/HNK	29.403	29.596	29.822	29.885	31.363	32.550	33.818	34.453	33.327	32.183
ČAPLJINA	2.985	2.764	2.769	2.820	2.988	3.179	3.359	3.487	3.376	3.283
ČITLUK	2.072	2.036	2.085	2.150	2.294	2.496	2.513	2.682	2.700	2.708
JABLANICA	1.772	1.882	1.992	1.992	2.167	2.257	2.358	2.367	2.293	2.132
KONJIC	3.530	3.671	3.953	3.781	3.855	3.929	4.170	4.088	4.128	3.973
MOSTAR	14.688	14.775	14.813	15.040	15.674	16.216	16.876	17.232	16.325	15.680
NEUM	308	332	347	358	403	421	390	429	403	376
PROZOR -RAMA	1.811	1.873	1.687	1.780	1.901	1.917	1.990	1.981	1.980	1.946
RAVNO	31	31	33	34	30	32	35	37	38	40
STOLAC	2.206	2.232	2.143	1.930	2.051	2.103	2.127	2.150	2.084	2.045

Na dan 31. decembra 2017. godine, u evidenciji nezaposlenih osoba nalazile su se 32.183 osobe. U odnosu na kraj 2016. godine, kada se na evidenciji nalazilo 33.327 nezaposlenih osoba, smanjen je broj za 1.144 osobe ili za 3,4%.

U općinama Čitluk i Ravno zabilježen je blagi rast broja nezaposlenih osoba u odnosu na prethodnu godinu, dok je u ostalim općinama zabilježen pad broja registrovanih nezaposlenih osoba (Tabela 7 Priloga).

Struktura nezaposlenih osoba po stepenima stručnog obrazovanja je sljedeća:

BIRO	Ukupno	Od toga žena	PO STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA									
			1	2	3	4	5	6 ₁	6 ₂	7 ₁	7 ₂	8
ČAPLJINA	3.283	1.823	590	66	1.183	1.022	11	63	115	103	130	0
ČITLUK	2.708	1.501	261	9	1.094	972	2	48	68	89	165	0
JABLANICA	2.132	1.107	467	41	776	605	4	17	47	141	34	0
KONJIC	3.973	2.127	1.375	21	1.203	1.002	13	41	109	164	45	0
MOSTAR	15.680	8.536	2.782	243	4.810	5.408	51	318	461	992	615	0
NEUM	376	190	53	3	156	125	1	5	11	5	17	0
PROZOR -RAMA	1.946	988	544	16	754	464	2	21	51	41	53	0
RAVNO	40	15	9	0	14	11	0	0	3	2	1	0
STOLAC	2.045	1.025	405	17	799	576	12	25	49	101	61	0
UKUPNO	32.183	17.312	6.486	416	10.789	10.185	96	538	914	1.638	1.121	0

Prema stepenu stručnog obrazovanja najveći udio se odnosi treći stepen stručnog obrazovanja 33,5%, zatim slijedi 4 stepen sa 31,6%, 1 stepen 20,1%, stepen 7₁ sa 5,1%, 7₂ sa 3,5%, 6₂ sa 2,8%, 6₁ stepen 1,7%, 2 stepen 1,3% i 5 stepen sa 0,3% (Tabela 10 Priloga).

Najbrojnija zanimanja u pojedinim stepenima obrazovanja su:

STEPEN 1 i 2	radnici za jednostavne poslove 6.501, daktilografi 64, pomoćnik u kuhinji 60, radnik u tekstilnoj proizvodnji 45, krojač 23, pomoćni zidar 17, pomoćni cvječar 17, itd.
STEPEN 3 i 5	prodavač 2.082, frizer za žene 908, automehaničar 778, bravar 757, kuhar 703, konobar 604, krojač ženske odjeće 400, metalostrugar 360, vozač teretnog vozila 339, itd.
STEPEN 4	ekonomski tehničar 1.811, maturant gimnazije 1.591, mašinski tehničar 830, medicinska sestra 513, turistički animator 476, elektrotehničar 412, tehničar drumskog saobraćaja 434, poljoprivredni tehničar 420, itd.
STEPEN 6 ₁ i 6 ₂	ekonomist 216, pravnik 114, učitelj predškolske djece 81, građevinski inženjer 54, razredni učitelj 39, socijalni radnik 39, kriminalist 28, novinar 28, informatičar 27, itd.
STEPEN 7 ₁ , 7 ₂ i 8	pravnik 448, ekonomista 246, profesor engleskog jezika 175, inženjer agronom 136, pedagog 91, profesor razredne nastave 88, građevinski inženjer 83, psiholog 79, profesor hrvatskog jezika 75, itd.

Posmatrano po godinama starosti, struktura nezaposlenih osoba u evidenciji izgleda ovako:

UKUPNO	GODINE STAROSTI									
	15-19 godina	20-24 godina	25-29 Godina	30-34 godina	35-39 godina	40-44 godina	45-49 godina	50-54 godina	55-59 godine	Preko 60 godina
32.183	1.147	3.801	4.433	3.948	3.387	3.162	3.280	3.689	3.256	2.080

Udio nezaposlenih osoba u dobi do 30 godina je 29,1% i za 12% je manji u odnosu na prethodnu godinu.

Udio nezaposlenih u dobi od 30-40 godina je na istom nivou kao i prošle godine u istom periodu, i iznosi 22,9%.

Problematična je kategorija preko 50 godina koja učestvuje sa 28% u ukupnom broju, jer su perspektive za njihovo zapošljavanje minimalne, a svake se godine povećava njihov udio u ukupnom broju nezaposlenih osoba.

Prema vremenu čekanja na zaposlenje situacija je sljedeća:

UKUPNO	VRIJEME ČEKANJA NA ZAPOSLENJE									
	Do 6 mjeseci	6-9 mjeseci	9-12 mjeseci	12-18 mjeseci	18-24 mjeseca	2-3 godine	3-5 godina	5-7 godina	7-9 godina	Preko 9 godina
32.183	5.123	1.170	1.286	2.517	1.578	2.615	4.115	2.994	2.035	8.750

Smanjio se broj nezaposlenih osoba koje čekaju na zaposlenje preko 5 godina. On iznosi 13.779 osoba i manji je za 206 osoba u odnosu na kraj 2016. godine. S druge strane, udio ove kategorije se povećao za 0,8% u ukupnom broju nezaposlenih osoba i iznosi 42,8%. Zabrinjavajući je podatak da 27,2% nezaposlenih osoba posao čeka više od 9 godina. Pored toga što se posebno analizira njihova struktura, potrebno je činiti i daljnje aktivnosti na bržem zapošljavanju ovih osoba.

Nezaposlenih osoba koje traže prvo zaposlenje bilo je 11.714 ili 36,4% od ukupnog broja, i u odnosu na kraj 2016. godine njihov udio se smanjio za 1,9%. Broj žena koje prvi put traže zaposlenje je 6.503 ili 20,2% od ukupnog broja nezaposlenih osoba.

Prema radnom stažu broj nezaposlenih osoba je sljedeći:

UKUPNO	RADNI STAŽ								
	Do 1 godine	1-5 godina	5-10 godina	10-15 godina	15-20 godina	20-25 godina	25-30 godina	30-35 godina	Preko 35 godina
20.469	5.691	6.047	3.446	2.277	1.519	767	451	196	75

Iz pregleda je vidljivo da na evidenciji ima 3.008 nezaposlenih osoba koje imaju više od 15 godina radnog staža, a to predstavlja 9,3% ukupnog broja nezaposlenih osoba na evidenciji.

Prema narodnosti, broj nezaposlenih osoba krajem godine je bio:

UKUPNO	NARODNOST									
	BOŠNJAK	HRVAT	SRBIN	SLOVENAC	ALBANAC	CRNOGORAC	MAKE DONAC	ŽIDOV	ROM	OSTALI
32.183	16.675	14.114	843	2	60	8	10	1	147	323

U ukupnom broju nezaposlenih nalazi se i 4.551 demobilisani borac (u odnosu na prošlu godinu manje za 262 ili za 5,4%), 822 člana porodica poginulog i nestalog borca, 351 ratni vojna invalid, 263 osobe sa faktorom otežane zapošljivosti i 440 ostalih invalida.

Analitički poslovi i informisanje

Sačinjen je Izvještaj o radu Službe za zapošljavanje HNŽ-HNK za 2016. godinu, te je nakon usvajanja dostavljen nadležnim ustanovama i tijelima. Također je sačinjen Program rada za 2017 godinu, koji je usvojen na Upravnom odboru Službe, te nakon saglasnosti Vlade HNŽ distribuisan svim zainteresovanim subjektima.

Također, sačinjen je i Izvještaj o radu Službe za zapošljavanje HNŽ-HNK za period 01.01-30.06.2017. godine.

Saradnja sa institucijama koje zanimaju podaci sa tržišta rada i iz oblasti zapošljavanja je uspješno održana na dobrom nivou i ove godine. Na okviru saradnje sa raznim institucijama (općine, organizacije civilnog društva, kantonalne i Federalne institucije) izrađeni su i dostavljeni razni tabelarni pregledi koji prikazuju stanje u oblasti nezaposlenosti.

Obavljao se niz aktivnosti koje su izravno vezane za programe aktivne politike zapošljavanja. Pored pravovremenog objavljivanja informacija na web stranici Službi, te informisanja i drugih medija o aktivnostima iz ove oblasti, vršene su i provjere koje se tiču ispunjavanja uslova fizičkih i pravnih osoba za učešće u programima sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja. Na upit Federalnog zavoda za zapošljavanje, a za potrebe informisanja Svjetske Banke, dostavljeni su podaci o stanju evidencije na dan 05.05.2014. godine i 05.05.2015. godine po traženim kriterijima. Federalni zavod za zapošljavanje zaključio je Sporazum o uzajamnoj suradnji u realizaciji projekta „Evaluacija uticaja programa zapošljavanja u Federaciji BiH – Vaučer 2014“ sa Udruženjem za proaktivna empirijska istraživanja i analize – PREMISA. Shodno potpisanome sporazumu, dostavljeni su potrebni podaci o nezaposlenim osobama koje su bile registrovane na evidencijama kantonalnih službi za zapošljavanje u Federaciji BiH na dan otvaranja javnog poziva, odnosno 5. maj 2014. godine.

Vršena je redovna mjesečna dostava statističkih podataka o aktivnostima Službe Federalnom zavodu za zapošljavanje BiH, kantonalnom Ministarstvu zdravstva, rada i socijalne pomoći, Federalnom zavodu za statistiku, kao i njihovom odjeljenju za statistiku u kantonu.

U izvještajnom periodu štampano je dvanaest brojeva „Statističkog biltena“ na oba jezika. Štampana su i tri broja informativnog glasnika Službe „INFORMATIVNI PREGLED“, također na oba jezika.

Za potrebe internog informisanja, pravljeni su izvodi iz mjesečnih aktivnosti rada biroa, sa kojima su upoznati djelatnici svih biroa i sektora u Središnjem uredu Službi.

U više navrata ovlašteni djelatnici Središnjeg ureda i biroa učestvovali su u televizijskim i radijskim emisijama. Također, i u ovoj godini nastavljena je saradnja sa općinskim radio stanicama kojima se na mjesečnoj osnovi dostavljaju izjave o stanju na evidenciji nezaposlenih osoba.

Oglašavanje slobodnih radnih mjesta za sada se obavlja putem radija «Herceg-Bosna», sa kojim je potpisan poseban ugovor o zakupu programskog prostora za ove namjene. Oglašavanje svih konkursa, kako onih koji su pristigli izravno od poslodavaca, tako i onih objavljenih u dnevnim novinama, a interesantnih za naš kanton vrši se i putem lokalnih radio i TV stanica, oglasnih ploča u biroima, kao i putem Internet stranice Službe za zapošljavanje: www.szzhznz-k.ba, koja se također redovno ažurira statističkim podacima, javnim pozivima i sl. Tokom 2017. godine zabilježeno je 107.445 korisnika koji su pokrenuli barem jednu sesiju, te je u izvještajnom periodu pokrenuto 485.249 sesija i napravljeno

je 1.915.014 pregleda stranica, što pokazuje da se nezaposlene osobe sve češće okreću internetu pri traženju informacija, što treba uzeti u obzir pri kreiranju strategije odnosa prema javnosti.

Informatički sistem

Program za vođenje evidencije CARMEN je operativan, a u narednom periodu će se nastaviti raditi na njegovom nadograđivanju, u smjeru uvođenja novih funkcija i mogućnosti iz oblasti posredovanja u zapošljavanju i individualnog savjetovanja nezaposlenih osoba.

Između ostalog, izrađene su ispravke u aplikaciji za čim se ukazala potreba zbog „ukidanja“ radne knjižice kao neophodnog dokumenta pri dokazivanju i obračunu radnog staža, napravljen je kalkulator staža koji obračunava staž za nepuno radno vrijeme, implementirana je validacija za inostrane jedinstvene matične brojeve, dorađen je način unosa pojedinačnih stavki obračuna novčanih naknada, itd.

U toku je implementacija obrasca JS3300E u aplikaciju za vođenje evidencije nezaposlenih osoba Carmen. Obrazac služi vanbudžetskim fondovima za doprinose koje uplaćuju u ime svojih osiguranika i šalje se isključivo u elektronskom obliku.

Jedinstveni informacijski sustav za razinu Federacije BiH u oblasti zapošljavanja (JIS), čiji je naručitelj Federalni zavod za zapošljavanje, još nije u funkciji.

U izvještajnom periodu provodile su se svakodnevne aktivnosti uključujući: generiranje xml datoteka, slanje xml datoteka, kontrola importa u PU prema projektu ELMO, ispravljanje eventualnih grešaka prijava/odjava na pripadajuća osiguranja u sklopu pomenutog projekta i konstantna korisnička podrška svim korisnicima informatičkog sustava.

Izvršena je prilagodba sistema razmjene podatka u projektu ELMO zbog implementacije novoga rješenja za automatizovano razvrstavanje i slanje datoteka prema PU i ostalim fondovima.

Organizaciono-pravni i opći poslovi

Rad Upravnog odbora

U izvještajnom razdoblju, Upravno vijeće Službe za zapošljavanje HNŽ-HNK održalo je šest sjednica, na kojima je:

- Usvojen Izvještaj o popisu sredstava i izvora sredstava na dan 31.12.2016. godine, te su donesene Odluke o popisu sredstava i izvora sredstava na dan 31.12.2016. i o rashodu sredstava prema prijedlogu Komisije;
- Usvojen Izvještaj o materijalno-financijskom poslovanju Službe za zapošljavanje HNŽ-HNK Mostar za period I-XII 2016.;
- Usvojen Izvještaj o radu Službe za zapošljavanje HNŽ-HNK Mostar za 2016.godinu;
- Usvojen Program rada Službe za zapošljavanje HNŽ-HNK za 2017.godinu;
- Usvojen Izvještaj o materijalno-financijskom poslovanju Službe za zapošljavanje HNŽ-HNK Mostar za period I-III 2017. godine;
- Data saglasnost na Prijedlog ravnatelja za imenovanje rukovoditeljice Jedinice interne revizije;
- Usvojen Izvještaj o materijalno-financijskom poslovanju Službe za zapošljavanje

HNŽ-HNK za razdoblje I –VI 2017.;

- Usvojen Izvještaj o radu Službe za zapošljavanje HNŽ-HNK za period od 01.01. do 30.06.2017.godine;
- Upoznavanje sa Odlukom o imenovanju članova Upravnog odbora Službe za zapošljavanje HNŽ-HNK;
- Usvojen Izvještaj o materijalno-finansijskom poslovanju Službe za zapošljavanje HNŽ-HNK za period I –IX 2017.;
- Donesena Odluka o preraspodjeli sredstava planiranih u Finansijskom planu Službe za zapošljavanje HNŽ-HNK za 2017.godinu;
- Usvojene Izmjene i dopune Plana javnih nabavki za 2017. godinu;
- Donesena Odluka o rekonstrukciji i dogradnji poslovnih prostorija Biroa Službe za zapošljavanje HNŽ-HNK u Čapljini, Jablanici, Konjicu, Neumu i Prozor-Rami;
- Usvojen Okvirni proračun za period 2018-2020.godine;
- Usvojen Prijedlog Finansijskog plana Službe za zapošljavanje HNŽ-HNK za 2018. godinu;
- Donesena Odluka o izvršenju Finansijskog plana za 2018. godinu;
- Usvojen Plan javnih nabavki za 2018. godinu;
- Usvojen Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o načinu korištenja i upotrebi mobilnih telefona u Službi;
- Usvojen Pravilnik o izmjenama Pravilnika o obrazovanju;
- Utvrđen Prečišćeni tekst Pravilnika o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji poslova i radnih zadataka Službe za zapošljavanje HNŽ-HNK;
- Usvojen Pravilnik o izmjenama i dopuni Pravilnika o radu Službe za zapošljavanje HNŽ-HNK;
- Usvojena Odluka o izmjeni Odluke o rekonstrukciji i dogradnji poslovnih prostorija Biroa Službe za zapošljavanje HNŽ-HNK u Čapljini, Jablanici, Konjicu, Neumu i Prozor-Rami.

Sa svih sjednica su izrađeni zapisnici, odluke, zaključci, planovi i dr. materijali i dostavljeni nadležnim institucijama ili sektorima u Službi radi realizacije istih.

Rad Službe za zapošljavanje HNŽ-HNK Mostar vodio je privremeni Upravni odbor Službe koji je Vlada Hercegovačko-neretvanske županije-kantona imenovala dana 15.12.2016. godine, rješenjem broj: 01-1-02-2671/16. Rješenje o konačnom imenovanju Upravnog odbora Službe za zapošljavanje HNŽ-HNK broj:01-1-02-2644/17 doneseno je 23.11.2017. godine.

Materijalno osiguranje nezaposlenih osoba

U skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, ovaj vid materijalno-pravne zaštite obuhvaća novčanu naknadu, uplatu doprinosa za zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba i uplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje radi ispunjavanja uslova za penziju.

U periodu januar-decembar 2017. godine, u Službi za zapošljavanje HNŽ-HNK je zaprimljeno 3.758 zahtjeva za ostvarivanje prava na novčanu naknadu na osnovu prethodnog radnog odnosa. Svi su zahtjevi riješeni u skladu sa Zakonom o upravnom postupku i Zakonu o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba.

Prosječno vrijeme korištenja novčane naknade je devet mjeseci, a visina te naknade je cca. 332,00 KM, odnosno 40% prosječne plaće isplaćene u FBiH u prethodnoj godini.

Zbog prestanka korištenja radnih knjižica kako dokaza o statusu zaposlenosti, izrađen je Izvod podataka iz Uvjerenja o radnom stažu koji se dostavlja uz zahtjev za ostvarivanje prava na novčanu naknadu i isti je dostavljen u pisanoj i elektronskoj formi voditeljima biroa.

Obzirom da je Vrhovni sud Federacije BiH u svojim presudama zauzeo stav da ostvarivanje prava na novčanu naknadu nije uslovljeno uplatom obveznih doprinosa, pa samim tim i doprinosa za nezaposlenost, Služba pri podnošenju Zahtjeva za ostvarivanje prava na novčanu naknadu više ne traži dokaz o uplati navedenih doprinosa. Ovakav stav Suda može prouzročiti finansijske poteškoće u radu Službe, jer se Služba finansira iz doprinosa za nezaposlenost, a broj korisnika novčane naknade je stalno u porastu. Nadamo se da će Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba ova problematika biti riješena.

Protiv osoba koje su ostvarile pravo na novčanu naknadu na koju nisu imale pravo, odnosno kod kojih je došlo do tzv. preklapanja novčane naknade i drugih primanja (penzije, plaće itd.), a koje ni nakon upućivanja opomene pred tužbu nisu vratile novac, pokrenut je sudski postupak. U toku izvještajnog perioda ukupno je Službi vraćeno 66.382,00 KM.

Pravo na zdravstveno osiguranje ostvarilo je prosječno mjesečno 25.283 osobe.

Pravo na uplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje stižu, u skladu sa članom 31. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, nezaposlene osobe kojima nedostaje do tri godine staža osiguranja kako bi ostvarile pravo na penziju. U periodu januar-decembar 2017. izvršena je uplata doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za 79 osoba, čime su stečeni uslovi za njihov odlazak u penziju i brisanje iz evidencije nezaposlenih osoba. U decembru 2016. godine održan je sastanak u Federalnom zavodu za zapošljavanje kojem su prisustvovali predstavnici tog zavoda, svih kantonalnih službi, Zavoda MIO/PIO i Porezne uprave na temu ostvarivanja prava na penziju lica kojima je uplaćen doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje u skladu sa članom 31. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, a uplata doprinosa se odnosi na period od 01.11.2011. i dalje i kojima je nadležna služba MIO/PIO izdala privremeno rješenje o penziji. Razlog izdavanja privremenih rješenja je što Porezna uprava nije sačinila obrazac u koji bi službe za zapošljavanje elektronski unosile podatke i dostavljale ih Poreznoj upravi te bi isti bili dostupni i Zavodu MIO/PIO. Postignut je dogovor da će Porezna uprava do kraja januara 2017. omogućiti elektronski unos podataka kantonalnim službama za zapošljavanje koje bi za period od 01.01.2011. do 31.12.2016. morale unijeti retroaktivno, a za naredni period podaci bi se unosili redovno.

Moramo opet spomenuti i Zakon o pravima demobilisanih boraca i članova njihovih porodica, koji se primjenjivao od 01.05.2007. do 30.04.2010. godine. Prema ovom Zakonu, nezaposleni demobilisani borac je imao pravo na novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti ovisno o vremenu provedenom u oružanim snagama BiH. Visina te naknade iznosila je 25% prosječne plaće u FBiH iz prethodne godine, a isplaćivala se za period od jedne do tri godine. Upravo je primjena ovog Zakona Službu dovela do velikih finansijskih problema, zbog velikog broja podnesenih prijedloga za izvršenje kod Općinskog suda u Mostaru. Iako je Zakon prestao važiti 30.04.2010., ostale su obaveze utvrđene prema njemu. U skladu sa izdanim rješenjima o pravu na novčanu naknadu na osnovu učestvovanja u obrani BiH, Služba je izvršila uplate za sve mjesece za koje je bila u obavezi. Međutim, veliki broj korisnika te naknade je u periodu 2009. - 2013.

godine podnio prijedloge za prinudno izvršenje, a nadležni sudovi u Mostaru (Općinski i Kantonalni) odobrili su prijedloge za izvršenja, tako da je Služba bila u obavezi isplatiti osnovni dug prema demobilisanim borcima uvećan za visoke sudske troškove i troškove advokata, kao i za razlike tih naknada, koje je, prema stajalištu navedenih sudova trebalo usklađivati sa prosječnom plaćom u FBiH u prethodnoj godini. Ovaj problem datira još od 2009. godine, kada su počela pristizati prva rješenja o izvršenju i on je postajao sve veći.

Tokom drugog polugodišta 2013.god. znatno je porastao broj korisnika ove vrste naknade koji zahtijevaju isplate razlika novčane naknade putem suda, pa je u jednom momentu bila ugrožena i cjelokupna djelatnost Službe. Ustavni sud Bosne i Hercegovine je, nakon upućene apelacije, u julu 2013. godine donio Privremenu mjeru kojom je obustavio od izvršenja Rješenje o izvršenju (koji je bio predmet apelacije) u dijelu koji se tiče prava na usklađivanje mjesečnog iznosa naknade sa prosječnom plaćom isplaćenom u FBiH u prethodnoj godini, do konačne odluke Vrhovnog suda FBiH, što su uglavnom prihvatili nadležni sudovi. Ilustracije radi, potencijalni broj korisnika prava na novčanu naknadu koji bi svoje pravo putem suda mogli ostvariti je 9.363. Do kraja 2013. je u Službu primljeno i registrovano 5.766 rješenja za prinudno izvršenje, a izvršeno je 4.805 (od tog broja 150 prinudnih izvršenja je bilo u 2014.). Važno je napomenuti da i u ovakvim slučajevima sudska praksa nije ujednačena tako da su i tokom 2014.god. u Službu stizala rješenja o izvršenju. Opća je konstatacija da ovaj problem, što se tiče Službe za zapošljavanje HNŽ-HNK još uvijek nije riješen, jer još uvijek, istina znatno manji broj demobilisanih boraca, putem svojih punomoćnika podnosi zahtjeve za izdavanje rješenja o usklađivanju visine novčane naknade sa prosječnom plaćom u FBiH u prethodnoj godini. Sve je zahtjeve Služba, kao prvostepeni organ odbila. Isto je u drugom stepenu uradio i Federalni zavod za zapošljavanje i trenutno oko 460 demobilisanih boraca vodi upravni spor kod kantonalnog suda u Mostaru. Krajem 2014. godine Kantonalni sud u Mostaru je donio nekoliko presuda kojim je u upravnoj stvari odbio tužbe demobilisanih boraca da im se utvrdi pravo na usklađivanje novčane naknade sa prosjekom plaće u FBiH u prethodnoj godini. Očekujemo da se ova praksa nastavi. Još jednom naglašavamo da sa ovim presudama ovaj problem nije riješen. Punomoćnici demobilisanih boraca već su podnijeli zahtjeve Vrhovnom sudu FBiH za vanredno preispitivanje presuda Kantonalnog suda u Mostaru. Postoji strah da je to tek uvod u dalje duge i skupe sudske sporove.

Pored finansijskih teškoća, tu su i druga stručna i administrativna opterećenja (ulaganje žalbi, prigovora na rješenja o izvršenju, odgovora, opomena i dr. razne prepiske sa sudom i advokatima) koja onemogućavaju da Služba vrši svoju osnovnu zadaću, a to je aktivna politika zapošljavanja.

Kadrovi i opremljenost prostora

Krajem decembra 2017. godine Služba je imala 87 zaposlenih radnika, i to 50 radnika visoke stručne spreme, 15 radnika više stručne spreme, jedan radnik je VKV i 21 radnik ima srednju stručnu spremu. U Službu je primljeno deset pripravnika u skladu sa Planom prijema pripravnika za 2017.godinu, broj:01-1-34-1-2-28/17 05.01.2017, i to devet pripravnika VSS i jedan pripravnik SSS, radi stručnog osposobljavanja u struci.

U stalni radni odnos u izvještajnom periodu primljeno je pet radnika, a radni odnos prestao je četvorici radnika i to zbog isteka ugovora o radu na određeno vrijeme, prelaska na drugo radno mjesto, ostvarenja prava na penziju.

Matična evidencije radnika u Službi vodi se u skladu sa Zakonom o matičnoj evidenciji osiguranika, a od novembra 2013. se koristi nova aplikacija koja omogućava dostupnost

svih podataka vezanih za kvalifikacijsku, spolnu i starosnu strukturu, te podatke o ukupnom radnom stažu, radnom mjestu i sl.

Federalno ministarstvo rada i socijalne pomoći donijelo je Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima i drugim osobama angažovanim na radu („Službene novine FBiH“, broj 92/16) kojim se propisuje sadržaj i način vođenja evidencija o radnicima i drugim osobama angažovanim na radu kod poslodavca. Nakon što se matične evidencije uspostave u skladu sa navedenim Pravilnikom, Služba će izvršiti evidentiranje radnika u iste i uskladiti elektronsko vođenje evidencije o radnom vremenu sa Pravilnikom.

Nakon presude Ustavnog suda FBiH i njene ispravke („Službene novine FBiH“, br. 20/16 i 24/16) kojom je utvrđeno da su u postupku donošenja Zakona o radu („Službene novine FBiH“, br. 62/15) povrijeđene odredbe Poslovnika Doma naroda Parlamenta FBiH, ponovno je u istoj sadržini Dom naroda FBiH usvojio Zakon o radu („Službene novine FBiH“, br. 26/16).

Središnja služba i biroi su smješteni u prostorima koji su u njenom posjedu ili vlasništvu. Veliki problem predstavljala je uknjižba poslovne zgrade u Mostaru, koju Služba nesmetano koristi još od 1978. godine na osnovu Ugovora o zamjeni nekretnina. Odmah nakon stupanja na snagu novog Zakona o građenju, Služba je preduzela sve aktivnosti potrebne za uknjižbu. U narednom periodu slične aktivnosti će se poduzeti i za uknjižbu ostalih prostora u kojim su smještene podružnice-biroi.

Za Biro Mostar – Odjeljenje 2, Služba je zaključila Ugovor o zakupu poslovnih prostorija sa Gradom Mostarom, kojom bi prostorije bile izmještene na adresu Ulica Telčeva, čime bi se trajno riješio problem funkcionisanja ovog Biroa. U skladu sa Memorandumom o razumijevanju i saradnji, zaključenim između Službe za zapošljavanje HNŽ-HNK, Grada Mostara i Vlade Švicarske-Ambasada Švicarske u BiH, a u okviru projekta zapošljavanja mladih, regulisana su pitanja u svezi poslovne i tehničke saradnje. Vlada Švicarske učestvovat će finansijski u opremanju poslovnih prostorija Biroa Mostar – Odjeljenje 2, te pružiti ostalu pomoć na razvoju i unapređenju rada Biroa s ciljem pružanja kvalitetnijih usluga za klijente Službe.

Nakon provedenog postupka javne nabave, u skladu sa Zakonom o javnim nabavama, Služba za zapošljavanje je zaključila Ugovor o izvođenju građevinskih radova na rekonstrukciji novog objekta Biroa Mostar – Odjeljenje 2.

Pravni i opći poslovi

Tokom izvještajnog perioda u Sektoru za pravne, kadrovske i opće poslove urađeni u svi tekući poslovi u svezi provedbe tendera, izrade pravilnika, ugovora, odluka, tumačenja propisa, odgovora na tužbe, zastupanja pred sudovima, prigovora na prijedloge za izvršenja, izdavanja raznih uvjerenja i sl., te poslovi zavođenja prispjele pošte (1.591 predmet) i dostave iste nadležnim referentima na rješavanje, a potom arhiviranja iste, poslovi kucanja i distribucije raznih materijala i sl.

Arhivska knjiga za 2016. nije sačinjena niti predana Arhivu HNK jer nisu stvoreni uslovi za arhiviranje predmeta. Arhiv HNK je o tome obaviješten dana 22.05.2017., te je dogovoreno da se arhivska knjiga za 2016. godinu preda Arhivu HNK zajedno sa arhivskom knjigom za 2017.godinu.

U skladu sa Finansijskim planom Službe za 2017. godinu i Planu javnih nabava obavljani su svi stručno – administrativni poslovi vezani za nabavu roba, vršenje usluga i izvođenje radova (Izrada Odluke o pokretanju postupka, priprema tenderske dokumentacije,

sačinjavanje obavijesti o nabavci, objava, prikupljanje ponuda, selekcija i odabir najpovoljnijeg ponuđača, sačinjavanje zapisnika, izvještaja o radu povjerenstva, davanje preporuke, zaključenje ugovora i dostavljanje izvješća Agenciji za javne nabavke BiH).

U izvještajnom periodu provedeni su tenderi i zaključeni sljedeći ugovori: Usluge mrežnog povezivanja, Računarska oprema i potrepštine, Kancelarijske potrepštine, Pranje automobila i slične usluge, Pravne usluge, Usluge čišćenja ureda, Usluge štampanja, Nabavka namještaja za Biro Čitluk, Izrada projekta za Biro Mostar – Odjeljenje 2, Nabavka dnevnog tiska, Nabavka FUK-a, Održavanje SIP centrale, Nabavka usluga osiguranja, Usluge održavanja vozila, Usluge obrazovanja i osposobljavanja, Građevinski radovi na poslovnim zgradama, Nabavka računarske opreme i potrepština, Usluge nadzora gradilišta, Bankarske usluge, Nabavka bezalkoholnih pića, kave, čaja i srodnih proizvoda, Nabavka goriva, Usluge povezane sa klimatologijom, Razne usluge popravaka i održavanja, Nabavka električnog aparata za pravljenje kave, Usluge održavanja sustava, Instalacija vanjske rasvjete, Usluge čišćenja ureda, Nabavka guma za automobile, Nabavka natpisnih pločica, Građevinski radovi - Pregradni zidovi.

U skladu sa Zakonom o javnim nabavama, Uputstvu o objavi osnovnih elemenata ugovora i izmjena ugovora i podzakonskim aktima, Služba je nakon dostavljanja izvještaja o postupku javne nabavke Agenciji za javne nabavke na svojoj web stranici www.szzhnz-k.ba objavila osnovne elemente ugovora za postupke javne nabavke i Odluke o izboru najpovoljnijeg ponuđača. Objava osnovnih elemenata ugovora izvršena je na obrascu praćenja realizacije ugovora/okvirnog sporazuma koji je sastavni dio navedenog uputstva. Podaci iz obrasca redovno se ažuriraju.

Vršeno je redovno održavanje objekata i opreme u skladu sa potrebama i raspoloživim sredstvima Službe.

U toku je donošenje Prednacrta Izmjena i dopuna Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba. Služba je aktivno učestvovala u donošenju ovih izmjena, te dala pisane primjedbe koje su većinom prihvaćene od strane Federalnog ministarstva rada i socijalne politike.

Oblast zapošljavanja u Federaciji Bosne i Hercegovine potrebno je reformirati iz više razloga. Europski put Bosne i Hercegovine zahtjeva od tržišta rada veću mobilnost, a od službi za zapošljavanje veću efikasnost glede podsticanja nezaposlenih osoba da kroz programe obuke jačaju svoje sposobnosti u cilju bržeg pronalaska posla. Predložene izmjene su u saglasnosti sa ranijim preporukama Svjetske banke koje se odnose na reformu naknade za vrijeme nezaposlenosti, kojim bi se visina naknade vezala za nivo uplaćenih doprinosa i smanjilo vrijeme trajanja. Ovim izmjenama precizirana je definicija statusa nezaposlene osobe i djelimično usaglašena sa definicijom ILO-a. Tim načinom želi se postići da status nezaposlene osobe ima samo radno sposobna osoba koja aktivno traži posao i raspoloživa je za rad. Preciznije se određuje koje se aktivnosti nezaposlene osobe smatraju aktivnim traženjem posla, kada se nezaposlena osoba prestaje voditi u evidenciji, kada se može ponovo prijaviti na evidenciju, u kojem roku je nadležna inspekcija rada dužna obavijestiti službu za zapošljavanje o osobama zatečenim na radu bez ugovora o radu, odnosno rješenja o zasnivanju radnog odnosa, proširen je sastav Savjetodavne komisije sa predstavnicima kantonalnih službi za zapošljavanje, propisana je obaveza poslodavcima da prijavu o potrebi za radnicima dostavljaju službi za zapošljavanje, kao i obaveza poslodavca koji zaposli osobu sa evidencije nezaposlenih bez posredovanja službe za zapošljavanje da u određenom roku dostavi izvještaj o zaposlenju. Definisana je obaveza federalnog ministra rada i socijalne politike u pogledu donošenja Pravilnika o evidencijama u oblasti zapošljavanja. Zakonom o sistemu državne pomoći u BiH i Uredbom o namjeni, kriterijima i uslovima za dodjelu državne potpore u Federaciji BiH nametnuta je obaveza da se propisi koji regulišu pomoć za stvaranje novih radnih mjesta usklade sa pravilima za dodjelu državne pomoći, pa se iz tog razloga dopunjuju odredbe koje propisuju da se zakonom, odnosno propisom kantona mogu predvidjeti

beneficije i olakšice poslodavcima koji otvaraju nova radna mjesta i zapošljavaju veći broj nezaposlenih osoba. Izmjenama se propisuje minimum uslova za sticanje prava na novčanu naknadu iz razloga sprječavanja zloupotrebe poslodavaca prilikom zaključivanja ugovora o radu na određeno vrijeme. Smanjenjem vremena isplate novčane naknade destimulira se dugoročna nezaposlenost. Definisano je da nezaposlena osoba nema pravo na novčanu naknadu kada nije bila osigurana za slučaj nezaposlenosti uplatom doprinosa u skladu sa propisima o obaveznim doprinosima. Propisana je mogućnost vraćanja neosnovano primljenih iznosa novčane naknade jednokratno ili u 12 jednakih rata.

Vlada HNŽ-HNK je dala saglasnost na Izmjene i dopune Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i radnih zadataka i na Statut o izmjenama Statuta Službe.

Interna revizija

Interna revizija je nezavisno, objektivno uvjeravanje i konzultantska aktivnost kreirana s ciljem dodavanja vrijednosti i unapređenja poslovanja organizacije. Pomaže organizaciji ostvariti svoje ciljeve, osiguravajući sistematski, disciplinovan pristup ocjeni i poboljšanju efikasnosti upravljanja rizikom, kontrolama i procesima upravljanja.

Funkciju interne revizije u organizaciji obavlja Jedinica za internu reviziju, koja je uspostavljena u skladu sa Zakonom o internoj reviziji i Pravilnikom o kriterijima za uspostavljanje jedinice za internu reviziju u javnom sektoru FBiH, Pravilnikom za internu reviziju Službe za zapošljavanje HNŽ-HNK, broj 01/02-1-3-171/2015 od 13.2.2015., Poveljom o radu interne revizije Službe za zapošljavanje HNŽ-HNK, broj 01-02-1-25/15 od 10.01.2015., i Odlukom o izmjeni Pravilnika o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji poslova i radnih zadataka broj 01/02-1-2723/11 i broj 05-1-32-1-1729/15.

Izrađen je i usvojen Strateški plan za period 2017-2019 i Godišnji plan rada interne revizije za 2017. Strateški plan je sastavljen na osnovu procjene rizika i u skladu sa Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u Federaciji BiH, Standardima interne revizije, Etičkim kodeksom internih revizora, Poveljom interne revizije, Metodologijom rada interne revizije u javnom sektoru FBiH i Priručnikom za procjenu rizika i planiranje interne revizije u javnom sektoru FBiH. Strateški plan se odnosi na period 2017-2019 godina i predstavlja ažuriranu verziju prethodnog Strateškog plana za period 2016-2018 godina.

Godišnji plan za 2017. godinu je sastavljen na osnovu Strateškog plana za 2017.-2019. godinu Jedinice za internu reviziju, koji je usvojio direktor Službe za zapošljavanje HNŽ-HNK. U njemu se definišu aktivnosti Jedinice za internu reviziju na ostvarivanju ciljeva Jedinice za internu reviziju iz Strateškog plana za 2017.-2019. godinu i određuju ciljevi, obim, metodologija, trajanje i resursi koji su potrebni za obavljanje svake pojedinačne revizije za 2017. godinu.

Godišnji plan je predmet kontinuiranog pregleda tokom godine i ažurira se prema potrebi, kako bi se odrazile značajne promjene u organizaciji ili u Jedinici za internu reviziju, kao i svi dodatni zadaci na zahtjev rukovodioca.

U 2017. godini izvršene su dvije revizije za koje su sačinjena konačna revizorska izvještaja, s prihvaćenim planovima provedbe preporuka.

U skladu sa Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u Federaciji BiH, pripremljeno je Godišnje izvještaja interne revizije za prethodnu godinu koje je dostavljeno Centralnoj harmonizacijskoj jedinici Federalnog ministarstva finansija.

Osim navedenog izvještaja, Jedinica interne revizije izradila je i Mišljenje interne revizije o sistemu finansijskog upravljanja i kontrola za revidirana područja u okviru Izjave o fiskalnoj odgovornosti.

U skladu sa Priručnikom za procjenu rizika i planiranje interne revizije u javnom sektoru u Federaciji BiH, u mjesecu decembru izrađena je Studija rizika za 2018. godinu, Strateški plan za period 2018. – 2020. i godišnji plan za 2018. godinu.

Radi unapređivanja znanja, vještina i kompetencija, interni revizori su tokom 2017. godine učestvovali na dodatnim edukacijama, seminarima, radionicama iz područja interne revizije, ali i ostalih područja potrebnih za kvalitetnije obavljanje poslova i zadataka revizora.

Materijalno-financijsko poslovanje

Ukupni prihodi i primici ostvareni u periodu I-XII/2017. godine iznose 12.909.142,00 KM. Sastoje se od: poreznih prihoda u iznosu od 10.668.204,00 KM, neporeznih prihoda u iznosu od 94.816,00 KM, primitaka iz Federalnog zavoda za zapošljavanje u iznosu od 2.136.822,00 KM i primljenih otplata danih zajmova u iznosu od 9.300,00 KM. 83,00% ukupnih prihoda i primitaka čine porezni prihodi, tj. prihodi od doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti koji obveznici uplaćuju po stopi od 2% na bruto plaće. 70 % obračunatog doprinosa obveznik uplaćuje na račun kantonalne službe za zapošljavanje, a 30 % na račun Federalnog zavoda za zapošljavanje.

Neporezni prihodi odnose se na prihode od kamata, prihode od usluga građanima i ostale neplanirane prihode. Primici se odnose na nedostajuća sredstva za materijalno socijalno osiguranje nezaposlenih osoba u iznosu od 2.109.122,00 KM i programe za podsticaj zapošljavanja u iznosu od 27.700,00 KM.

Ukupni rashodi i izdaci iznose 12.888.704,00 KM. Sastoje se od izdataka za: plaće i naknade troškova zaposlenim, doprinose poslodavcu i ostale poreze i doprinose, materijal i usluge, tekuće grantove pojedincima na temelju materijalno socijalnog osiguranja nezaposlenih osoba, ostale grantove i izdatke za nabavku stalnih sredstava.

U ukupnim rashodima i izdacima, izdaci za materijalno socijalno osiguranje nezaposlenih osoba iznose 65,00% ukupnih rashoda i izdataka, a ostali rashodi i izdaci 35,00 %. Služba nedostajuća sredstva potražuje svaki mjesec od Federalnog zavoda za zapošljavanje. Iznos potraživanih sredstava ovisi od ostvarenih prihoda i rashoda u tekućem mjesecu. Nedostajuća sredstva za proteklo razdoblje iznosila su 2.088.684,00 KM, a uplaćena 2.109.122,00 KM. Više potraživana i uplaćena sredstva u iznosu od 20.438,00 KM. čine suficit proteklog razdoblja, a u slijedećem razdoblju će se za navedeni iznos umanjiti potraživanja za nedostajuća sredstva.

Izdaci za materijalno socijalno osiguranje nezaposlenih osoba iznose 8.381.645,00 KM, a sastoje se od izdataka za novčane naknade u iznosu od 5.846.092,00 KM, izdataka za zdravstveno osiguranje u iznosu od 2.331.321,00 KM i izdataka za dokup staža za nezaposlene osobe koje ispunjavaju uslove za dokup staža u iznosu od 204.232,00KM. Izdaci za novčane naknade su 3,21% veći u odnosu na isti period prethodne godine zbog povećanog broja korisnika novčane naknade.

Plaće i naknade troškova zaposlenim iznose 3.054.876,00 KM, od čega bruto plaće iznose 2.786.367,00 KM i naknade troškova zaposlenim 268.509,00 KM. Broj zaposlenih osoba na dan 31.12.2017. godine je 84 osobe, od čega su 10 osoba pripravnici. Od navedenih pripravnika, 7 pripravnika su pripravnici po programu zapošljavanja pripravnika u 2017. godini, za koje dio sredstava sufinansira Federalni zavod za zapošljavanje.

Doprinosi poslodavca i ostali doprinosi iznose 292.569,00 KM, a odnose se na zakonom

propisane doprinose.

Izdaci za materijal i usluge iznose 830.871,00 KM. Odnose se na nabavku materijala, sitnog inventara i usluga.

Sredstva planirana za kapitalne izdatke utrošena su u iznosu od 276.959,00 KM za nabavku uredske opreme, kompjutera, rekonstrukciju i održavanje objekata u skladu sa planom javnih nabavki u 2017. godini.

Ukupni prihodi i primici iznose 95,73 % planiranih, a rashodi i izdaci čine 95,57 % planiranih. Rezultat većih prihoda i primitaka od rashoda i izdataka je suficit u iznosu od 20.438,00 KM. Prihodi od doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti su veći za 2,34% u odnosu na planirana sredstva, a 0,60% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

U 2017.godini započela je aktivnost na uspostavi sistema Finansijskog upravljanja i kontrole (FUK) u skladu sa Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru. Cilj FUK-a je uvesti više standarde kontrola u upravljanju javnim sredstvima, razviti jači sistem odgovornosti i upravljanje zasnovano na principima „vrijednost za novac“, što podrazumijeva razvoj sistema upravljanja i kontrole koji su u funkciji praćenja ne samo koliko se troši, nego zašto i kako se troše javna sredstva. FUK je sveobuhvatan sistem politika, procedura i aktivnosti koju uspostavlja i za koji je odgovoran koordinator FUK-a.

U Službi je voditelj Sektora za materijalno finansijske poslove imenovan za koordinatora FUK-a. FUK obuhvaća sve unutrašnje kontrole, sisteme i procedure u javnom sektoru. Sistem finansijskog upravljanja i kontrole zasniva se na upravljanju rizicima i daje razumno uvjeravanje da će ciljevi institucije biti ostvareni na pravilan, ekonomičan, efikasan i efektivan način.

TABELA 1.

**PROCJENA UKUPNOG BROJA PRISUTNOG STANOVNIŠTVA
PO STAROSTI I PO OPĆINAMA
stanje 30.06.2017.godine***

OPIS	UKUPNO		PO GODINAMA STAROSTI		
			0-14	15-64	65 +
FEDERACIJA BIH	Ukupno	2.201.193	330.667	1.550.130	320.396
HERCEGOVAČKO NERETVANSKA ŽUPANIJA	Ukupno	218.473	31.177	150.555	36.741
ČAPLJINA		25.160	3.671	17.063	4.426
ČITLUK		17.997	2.928	12.217	2.852
JABLANICA		9.801	1.274	7.059	1.468
KONJIC		24.285	3.294	16.741	4.250
MOSTAR		105.417	15.343	72.352	17.722
NEUM		4.461	522	3.082	857
PROZOR –RAMA		13.747	2.036	9.764	1.947
RAVNO		3.207	290	2.160	757
STOLAC		14.398	1.819	10.117	2.462

*Podaci Federalnog Zavoda za statistiku

TABELA 2.

ZAPOSLENOST KRAJEM 2017. GODINE*

BIRO	UKUPNAN BROJ ZAPOSLENIH OSOBA		Državna poduzeća i ustanove		Privatna i mješovita poduzeća		Samostalni poduzetnici		Ostali oblici organizacije		Nema informacije		Zaposleni strani državljani
	Broj subjekata	Broj radnika	Broj subjekata	Broj radnika	Broj subjekata	Broj radnika	Broj subjekata	Broj radnika	Broj subjekata	Broj radnika	Broj subjekata	Broj radnika	
ČAPLJINA	18	745	215	1.258	301	510	12	25	171	923	13		
ČITLUK	13	473	413	2.955	564	906	20	64	224	958	45		
JABLANICA	11	295	61	707	172	402	10	16	63	650	2		
KONJIC	20	926	191	3.464	344	570	11	42	139	798	11		
MOSTAR	150	10.093	1.381	11.612	1.581	3.015	114	438	998	7.666	101		
NEUM	10	208	49	407	67	126	5	7	46	210	2		
PROZOR -RAMA	19	477	103	469	127	158	12	48	51	262	0		
RAVNO	5	44	11	29	11	19	1	1	7	25	1		
STOLAC	12	429	64	328	187	250	6	21	68	223	1		
UKUPNO	258	13.690	2.488	21.229	3.354	5.956	191	662	1.767	11.715	176		

*Podaci Porezne uprave Federacije BiH

TABELA 3.

**STOPE ZAPOSLENOSTI I NEZAPOSLENOSTI
U HERCEGOVAČKO – NERETVANSKOJ ŽUPANIJI/KANTONU
KRAJEM 2017. GODINE**

OPIS	Radno aktivno stanovništvo *	Zaposlene osobe** 31.12.2017.	Nezaposlene osobe 31.12.2017.	Stopa zaposlenosti % (2 : 1) x 100		Stopa nezaposlenosti % 3 : (2+3) x 100	
				2016.	2017.	2016.	2017.
				1	2	3	4
Federacija BiH	1.550.130	473.708	349.699	29,8	30,6	44,5	42,5
UKUPNO HNŽ	150.555	53.252	32.183	32,4	35,4	40,5	37,7
ČAPLJINA	17.063	3.461	3.283	19,4	20,3	50,4	48,7
ČITLUK	12.217	5.356	2.708	52,8	43,8	30,3	33,6
JABLANICA	7.059	2.070	2.132	27,0	29,3	53,9	50,7
KONJIC	16.741	5.800	3.973	30,1	34,6	44,6	40,6
MOSTAR	72.352	32.824	15.680	39,2	45,4	36,2	32,3
NEUM	3.082	958	376	38,9	31,1	25,2	28,2
RAMA-PROZOR	9.764	1.414	1.946	12,4	14,5	62,2	57,9
RAVNO	2.160	118	40	3,8	5,5	31,4	25,3
STOLAC	10.117	1.251	2.045	11,5	12,4	64,6	62,0

*Podaci Federalnog Zavoda za statistiku

**Podaci Porezne uprave Federacije BiH

TABELA 4.

**ZAPOSLENOST
PO DJELATNOSTIMA U HERCEGOVAČKO – NERETVANSKOJ
ŽUPANIJI/KANTONU ***

DJELATNOST	BROJ ZAPOSLENIH				
	Prosjek 2015.	Prosjek 2016.	X 2017.	INDEKS	
				X 2017. Pros. 2015.	X 2017. Pros. 2016.
UKUPNO HNŽ/K	48.661	48.068	48.749	100,2	101,4
A - Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	666	738	684	102,7	92,7
B - Vađenje ruda i kamena	97	80	72	74,2	90,0
C - Prerađivačka industrija	6.331	6.550	6.890	108,8	105,2
D - Proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	1.813	1.998	1.957	107,9	97,9
E - Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom, te sanacije okoliša	951	937	981	103,2	104,7
F - Građevinarstvo	2.169	2.247	2.318	106,9	103,2
G - Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala	9.184	9.239	9.432	102,7	102,1
H - Prijevoz i skladištenje	2.708	2.702	2.728	100,7	101,0
I - Hotelijerstvo i ugostiteljstvo	3.414	3.527	3.976	116,5	112,7
J - Informacije i komunikacije	1.455	1.376	1.406	96,6	102,2
K - Financijske djelatnosti i osiguranje	1.282	1.215	1.048	81,7	86,3
L - Poslovanje nekretninama	104	114	85	81,7	74,6
M - Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	1.396	1.380	1.426	102,1	103,3
N - Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1.652	742	765	-	103,1
O - Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	4.724	4.639	4.445	94,1	95,8
P - Obrazovanje	4.322	4.369	4.689	108,5	107,3
Q - Zdravstvena i socijalna skrb	4.108	4.206	4.528	110,2	107,7
R - Umjetnost, zabava i rekreacija	1.666	1.374	687	-	-
S - Ostale uslužne djelatnosti	619	635	632	102,1	99,5
00 – Neraspoređeno po djelatnostima KD	-	-	-	-	-

*Statistički podaci o gospodarskim i drugim kretanjima u Federaciji BiH po županijama Federalnog Zavoda za statistiku

TABELA 5.

**PREGLED BROJA PRIJAVLJENIH POTREBA ZA RADNICIMA U 2017. GODINI
- PO STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA -**

BIRO	Svega iskazane potrebe	od toga na:		STEPEN STRUČNOG OBRAZOVANJA									
		neodređeno	određeno	1	2	3	4	5	6 ₁	6 ₂	7 ₁	7 ₂	8
ČAPLJINA	99	19	80	39	0	43	16	0	0	0	1	0	0
ČITLUK	275	81	194	10	0	191	60	0	0	0	12	2	0
JABLANICA	38	2	36	28	0	5	2	0	0	0	2	1	0
KONJIC	64	58	6	20	20	19	2	0	0	1	2	0	0
MOSTAR	645	86	559	42	4	381	132	0	1	3	73	9	0
NEUM	157	25	132	0	0	104	36	0	0	7	3	7	0
PROZOR-RAMA	71	61	10	1	0	63	2	0	1	0	3	1	0
RAVNO	26	10	16	2	0	3	7	0	0	1	13	0	0
STOLAC	131	39	92	24	2	87	7	0	0	3	6	2	0
UKUPNO	1.506	381	1.125	166	26	896	264	0	2	15	115	22	0

TABELA 6.

**PREGLED BROJA OSOBA ZAPOSLENIH SA EVIDENCIJE U 2017. GODINI
PO STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA**

BIRO	Ukupno	Od toga žena	STEPEN STRUČNOG OBRAZOVANJA									
			1	2	3	4	5	6 ₁	6 ₂	7 ₁	7 ₂	8
ČAPLJINA	889	520	54	11	266	331	5	17	44	53	108	0
ČITLUK	852	501	30	0	270	322	1	15	26	53	135	0
JABLANICA	685	300	69	4	263	217	1	9	19	84	19	0
KONJIC	1.111	416	194	3	350	328	4	10	77	100	45	0
MOSTAR	4.202	2.153	236	22	1.034	1.556	8	99	212	578	457	0
NEUM	165	91	10	2	78	45	0	0	8	2	20	0
PROZOR-RAMA	291	145	31	1	123	71	1	10	16	14	24	0
RAVNO	10	3	2	0	2	4	0	1	1	0	0	0
STOLAC	385	187	26	4	151	112	1	8	19	37	27	0
UKUPNO	8.590	4.316	652	47	2.537	2.986	21	169	422	921	835	0

TABELA 7.**PREGLED AKTIVNOSTI U 2017. GODINI**

BIRO	Stanje 31.12.2016.	2017. GODINA				Stanje 31.12.2017.	INDEKS 6:2
		Broj novoprijavljenih osoba	Brisani zbog zaposlenja	Brisani ostali razlozi			
1	2	3	4	5	6	7	
ČAPLJINA	3.376	1.208	889	418	3.283	97,2	
ČITLUK	2.700	1.114	852	243	2.708	100,3	
JABLANICA	2.293	675	685	151	2.132	93,0	
KONJIC	4.128	1.233	1.111	286	3.973	96,2	
MOSTAR	16.325	5.235	4.202	1.702	15.680	96,0	
NEUM	403	187	165	49	376	93,3	
PROZOR- RAMA	1.980	456	291	199	1.946	98,3	
RAVNO	38	13	10	1	40	105,3	
STOLAC	2.084	508	385	162	2.045	98,1	
UKUPNO	33.327	10.629	8.590	3.211	32.183	96,6	

TABELA 8.

**PREGLED BROJA NEZAPOSLENIH OSOBA PO DUŽINI ČEKANJA
NA ZAPOSLENJE I STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA
NA DAN 31.12.2017. GODINE**

DUŽINA ČEKANJA	UKUPNO		STEPEN STRUČNOG OBRAZOVANJA									
			1	2	3	4	5	6 ₁	6 ₂	7 ₁	7 ₂	8
Do 6 mjeseci	Svega	5.123	555	30	1.559	1.945	10	61	341	266	356	0
	Žena	2.594	301	13	619	971	4	42	212	183	249	0
6-9 mjeseci	Svega	1.170	124	12	339	474	3	29	53	85	51	0
	Žena	576	54	5	121	235	0	21	36	62	42	0
9-12 mjeseci	Svega	1.286	179	9	375	389	4	30	84	113	103	0
	Žena	700	96	5	169	201	1	21	53	81	73	0
12-18 mjeseci	Svega	2.517	315	14	808	881	9	31	137	155	167	0
	Žena	1.202	148	7	288	407	0	20	92	116	124	0
18-24 mjeseci	Svega	1.578	251	12	477	576	4	23	71	101	63	0
	Žena	798	132	4	185	293	1	17	48	71	47	0
2-3 godine	Svega	2.615	440	18	750	963	11	37	92	168	136	0
	Žena	1.390	244	9	316	517	2	28	60	123	91	0
3-5 godina	Svega	4.115	733	39	1.294	1.397	12	85	85	312	158	0
	Žena	2.178	385	16	567	735	2	60	50	244	119	0
5-7 godina	Svega	2.994	712	35	1.008	876	2	62	38	201	60	0
	Žena	1.674	434	25	455	508	0	50	23	134	45	0
7-9 godina	Svega	2.035	447	45	743	610	8	54	11	101	16	0
	Žena	1.151	274	19	359	373	1	38	5	70	12	0
Preko 9 godina	Svega	8.750	2.730	202	3.436	2.074	33	126	2	136	11	0
	Žena	5.049	1.584	130	1.682	1.462	1	88	1	92	9	0
UKUPNO	Svega	32.183	6.486	416	10.789	10.185	96	538	914	1.638	1.121	0
	Žena	17.312	3.652	233	4.761	5.702	12	385	580	1.176	811	0

TABELA 9.**PREGLED BROJA NEZAPOSLENIH OSOBA PO GODINAMA STAROSTI I STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA NA DAN 31.12.2017.GODINE**

STAROSNA DOB	UKUPNO		STEPEN STRUČNOG OBRAZOVANJA									
			1	2	3	4	5	6 ₁	6 ₂	7 ₁	7 ₂	8
15-19 godina	Svega	1.147	62	11	579	495	0	0	0	0	0	0
	Žena	429	24	6	195	204	0	0	0	0	0	0
20-24 godina	Svega	3.801	174	33	1.143	2.017	3	1	268	48	114	0
	Žena	1.692	81	10	437	840	1	1	193	42	87	0
25-29 godina	Svega	4.433	235	35	966	1.618	0	16	463	364	736	0
	Žena	2.447	119	14	432	767	0	6	291	288	530	0
30-34 godina	Svega	3.948	402	27	1.249	1.238	2	121	127	570	212	0
	Žena	2.300	185	9	626	739	1	98	69	420	153	0
35-39 godina	Svega	3.387	597	25	1.318	970	2	112	27	310	26	0
	Žena	1.911	317	8	657	589	1	86	14	221	18	0
40-44 godina	Svega	3.162	977	33	1.234	695	2	87	13	102	19	0
	Žena	1.791	541	22	606	463	2	64	6	73	14	0
45-49 godina	Svega	3.280	1.030	51	1.266	815	6	41	8	54	9	0
	Žena	1.874	545	30	641	577	2	31	5	36	7	0
50-54 godina	Svega	3.689	966	58	1.366	1.184	13	39	7	53	3	0
	Žena	2.009	556	37	556	792	3	27	2	34	2	0
55-59 godina	Svega	3.256	1.127	73	992	881	35	70	1	76	1	0
	Žena	1.752	717	52	338	564	0	44	0	37	0	0
Preko 60 godina	Svega	2.080	916	70	676	272	33	51	0	61	1	0
	Žena	1.107	567	45	273	167	2	28	0	25	0	0
UKUPNO	Svega	32.183	6.486	416	10.789	10.185	96	538	914	1.638	1.121	0
	Žena	17.312	3.652	233	4.761	5.702	12	385	580	1.176	811	0

TABELA 10.

**NEZAPOSLENE OSOBE U EVIDENCIJI NA DAN 31.12.2017.g.
PO STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA**

Stepen stručnog obrazovanja	Broj radnika	Udio %
8	0	0,0
7 ₂	1.121	3,5
7 ₁	1.638	5,1
6 ₂	914	2,8
6 ₁	538	1,7
5	96	0,3
4	10.185	31,6
3	10.789	33,5
2	416	1,3
1	6.486	20,2
UKUPNO	32.183	100,0

**NEZAPOSLENE OSOBE PO STUPNJU STRUČNOG OBRAZOVANJA NA DAN
31.12.2017.god.**

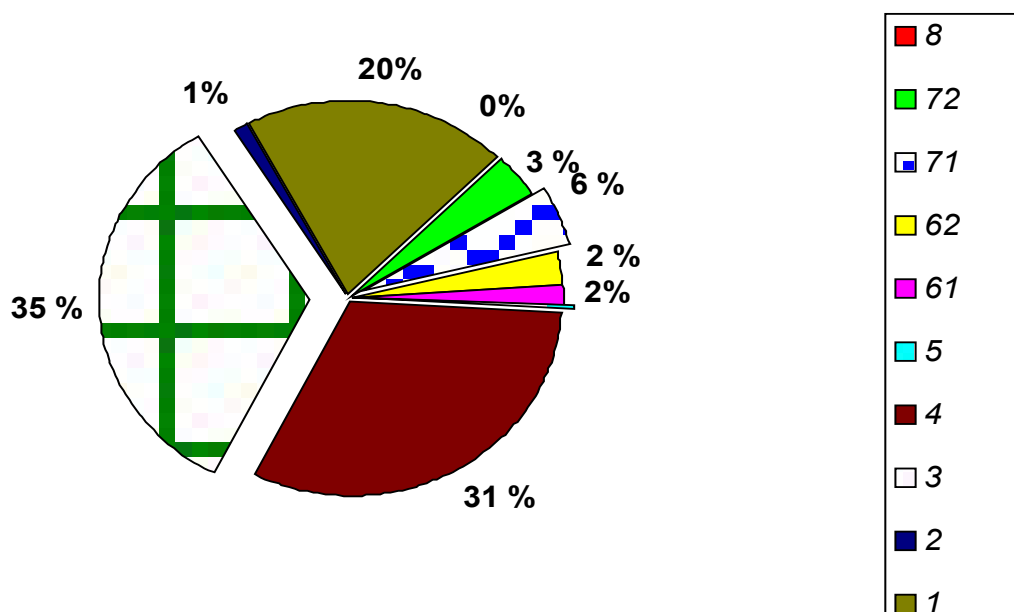

TABELA 11.

**PREGLED BROJA DEMOBILISANIH BORACA, ČLANOVA PORODICE POGINULIH
I NESTALIH BRANITELJA U DOMOVINSKOM RATU I DR.
NA DAN 31.12.2017. GODINE**

BIRO		DEMOBILISANI BORCI	ČLANOVI PORODICE		UKUPNO INVALIDA	Od toga: RATNI VOJNI INVALIDI	OSOBE SA FAKTOROM OTEŽANE ZAPOŠLJIVOSTI
			Poginulog	Nestalog			
ČAPLJINA	Ukupno	398	12	31	64	39	11
	Žena	65	8	18	9	1	1
ČITLUK	Ukupno	390	0	0	13	0	2
	Žena	174	0	0	3	0	1
JABLANICA	Ukupno	290	36	17	33	12	7
	Žena	31	15	7	7	1	1
KONJIC	Ukupno	748	26	87	81	59	1
	Žena	73	16	38	7	0	0
MOSTAR	Ukupno	2.014	360	187	501	191	197
	Žena	277	212	118	155	8	74
NEUM	Ukupno	40	0	0	2	0	1
	Žena	1	0	0	1	0	1
PROZOR- RAMA	Ukupno	325	15	2	80	47	34
	Žena	31	5	2	8	1	9
RAVNO	Ukupno	5	0	0	2	0	1
	Žena	1	0	0	0	0	0
STOLAC	Ukupno	341	10	39	15	3	9
	Žena	27	4	16	5	0	4
UKUPNO:	Ukupno	4.551	459	363	791	351	263
	Žena	680	260	199	195	11	91

TABELA 12.

**PREGLED BROJA NEZAPOSLENIH OSOBA NA EVIDENCIJI
- PO NAJBROJNIJIM ZANIMANJIMA NA DAN 31.12. 2017 .-**

Šifra Code	NAZIV ZANIMANJA	PROFESSION	SVEGA TOTAL	OD TOGA ŽENA WOMEN
1 i 2 STEPEN OBRAZOVANJA		1. & 2. – LEVEL OF EDUCATION		
999901	Radnici za jednostavne poslove, dn	Worker for simple jobs	6501	3662
411101	Daktilograf	Typist	64	64
913205	Kuhinjski pomoćnik	Assistant of cook	60	24
932025	Radnik u tekstilnoj proizvodnji	Worker in textile production	45	41
743301	Krojač	Tailor	23	19
712201	Pomoćni zidar	Assistant of mason	17	0
611206	Pomoćni cvjećar	Assistant of flowerist	17	8
714102	Moler	Assistant of dyer	13	0
743603	Sivač	Sewer	10	10
931302	Tesarski radnik	Assistant of carpenter	7	0
514111	Frizer za žene	Ladies hairdresser	6	6
915103	Hotelski nosač	Hotel porter	3	3
3 i 5 STEPEN OBRAZOVANJA		3. & 5. LEVEL OF EDUCATION		
522102	Prodavač	Salesman	2028	1603
514101	Frizer za žene	Ladies hairdresser	908	856
723106	Automehaničar	Car mechanic	778	4
722211	Bravar	Locksmith	757	10
512204	Kuhar	Cook	703	468
512303	Konobar	Waiter	604	112
743303	Krojač ženske odjeće	Ladies wear tailor	400	385
722306	Kovinotokar	Lathe operator	360	28
832401	Vozač teretnog vozila	Truck driver	339	3
724125	Elektromehaničar	Electromechanic	295	9
743202	Tkač/tkalac	Weaver	169	158
732106	Keramičar	Cheramist	161	0
712202	Zidar	Mason	157	12
723370	Strojbravar	Fitter	153	6
742202	Stolar/stolar	Carpenter	152	63
722308	Kovinoglođač	Lathe operator	111	13
721306	Aviolimar	Aeroplane tin-smith	95	0
721304	Autolimar	Car-body mechanic	89	0
713702	Elektroinstalater	Electrician	76	0
712401	Tesar	Carpenter	74	0
713606	Instalater grijanja i klimatizacije	Fitter for heating and air conditioning	69	0
721301	Limar	Tin smith	63	0
815901	Kemijski laborant	Laboratory technician	59	51
724320	Mehaničar elektroničar	Elektronician mechanist	44	1
724112	Autoelektričar	Car electrician	41	0
713601	Instalater vodovoda i kanalizacije	Fitter of waterworks and sewage system	40	0
714204	Autolakirer	Varnisher	33	0
741205	Slastičar/poslastičar	Pastry cook	31	26
741102	Mesar	Butcher	24	2
721203	Zavarivač	Welder	20	0
611102	Ratar	Agriculturist	19	15
4 STEPEN OBRAZOVANJA		4. LEVEL OF EDUCATION		
412110	Ekonomski tehničar	Economy technician	1811	1254
419006	Maturant gimnazije	Gymnasium graduated	1591	1060
311552	Strojarski tehničar	Machine technician	830	265
323106	Medicinska sestra	Nurse	513	359
341403	Turistički animator	Tourist animator	476	300
413303	Tehničar cestovnog prometa	Road traffic technician	434	98
321212	Poljoprivredni tehničar	Agriculture technician	420	268
311320	Elektrotehničar	Electrotechnician	412	90
311214	Građevinski tehničar	Civil engineering technician	274	105
311407	Tehničar elektroničar za računare	Electronic technician for computers	251	37
311915	Tekstilni tehničar	Textile technician	191	171
419001	Upravni službenik	Managerial officer	174	150
341501	Komercijalist	Comercialist	148	101
311213	Građevinski tehničar visokogradnje	Civil engineering technician	140	61
322801	Farmaceutski tehničar	Pharmaceutical technician	117	101
413312	Prometni tehničar	Traffic technician	100	25
419005	Administrativni službenik	Administrative officer	93	77
311226	Geodetski tehničar	Geodetic technician	85	23
322502	Zubni tehničar	Dental technician	68	46
311922	Grafičarski tehničar	Graphic technician	66	27
311115	Kemijski tehničar	Chemistry technician	59	51
311418	Tehničar elektronike	Electronical technician	46	7
321213	Sumarski tehničar	Forestry technician	39	16

322501	Stomatološka sestra	Stomatology nurse	30	24
322201	Sanitarni tehničar	Sanitary technician	22	14
321201	Ratarski tehničar	Agricultural technician	21	14
311706	Rudarski tehničar	Minery technician	20	11
311120	Tehničar matematički	Technician of mathematics	19	12
311748	Tehničar metalurgije	Metallurgic technician	15	9
321206	Vinogradarski tehničar	Wine-grower technician	10	5
311920	Tehničar za drvo	wood technician	7	4
516201	Policijac	Policeman	6	0
61 i 62 STEPEN OBRAZOVANJA			61. & 62. LEVEL OF EDUCATION	
412109	Ekonomski službenik	Economist	216	136
242912	Pravnik	Lawyer	114	76
233201	Učitelj predškolske djece	Preschool teacher	81	80
214206	Građevinski inženjer	Civil engineer	54	22
233101	Razredni učitelj	Class teacher	39	38
346006	Socijalni radnik	Social worker	39	34
244220	Kriminalist	Criminologist	28	10
245102	Novinar	Journalist	28	20
213122	Informatičar	Informatician	27	9
213121	Inženjer računarstva	Computer engineer	23	9
233105	Nastavnik povijesti	History teacher	18	12
233114	Nastavnik kemije	Chemistry teacher	17	15
233115	Nastavnik biologije	Biology teacher	16	13
233103	Nastavnik maternjeg jezika	Native tongue teacher	15	13
223004	Fizioterapeut	Physical therapist	14	5
222908	Inženjer medicinske radiologije	Radiology engineer	13	9
214115	Inženjer cestovnog prometa	Traffic engineer	12	2
233106	Nastavnik zemljopisa	Geography teacher	6	6
214806	Inženjer geodezije	Engineer of geodesy	5	2
233109	Nastavnik tjelesne i zdravstvene kulture	Teacher of physical and health culture	4	0
233111	Nastavnik matematike	Teacher of mathematic	3	2
233108	Nastavnik likovne kulture	Art teacher	2	2
233107	Nastavnik glazbene kulture	Teacher of music education	2	2
71, 72 i 8 STEPEN OBRAZOVANJA			71., 72. & 8. LEVEL OF EDUCATION	
242912	Pravnik	Lawyer	448	329
244123	Ekonomist	Economist	246	170
232105	Profesor engleskog jezika	English language professor	175	154
221315	Inženjer agronom	Agronomy engineer	136	76
235105	Pedagoq	Pedagogue	91	85
233117	Profesor razredne nastave	Class professor	88	83
214206	Građevinski inženjer	Civil engineer	83	48
232131	Profesor tjelesne i zdravstvene kulture	Professor of physical and health culture	81	20
244508	Psiholog	Psychologist	79	71
232102	Profesor hrvatskog jezika	Croatian language professor	75	66
244101	Ekonomist za financije	Financial economist	69	54
232208	Profesor biologije	Professor of biology	69	65
214556	Strojarski inženjer	Mechanical engineer	68	20
245102	Novinar	Journalist	63	48
346006	Socijalni radnik	Social worker	62	57
244304	Politolog	Politologist	57	35
214642	Inženjer prehrambene tehnologije	Food technology engineer	50	40
232118	Profesor povijesti	History professor	47	24
232128	Profesor likovnih predmeta	Art professor	43	30
213121	Inženjer računarstva	Computer engineer	40	18
232106	Profesor njemačkog jezika	German language professor	37	34
232101	Profesor bosanskog jezika	Bosnian language professor	36	34
232207	Profesor kemije	Professor of chemistry	26	24
244102	Ekonomista marketinga	Economist of marketing	26	18
232121	Profesor sociologije	Professor of sociology	25	19
244216	Komunikolog	Communicologist	23	20
232119	Profesor pedagogije	Pedagogy professor	22	19
232210	Profesor zemljopisa	Professor of geography	20	12
214113	Inženjer arhitekture	Architect	16	12
244220	Kriminalist	Police inspector	16	7
246015	Teolog	Teologyst	14	3
214317	Inženjer elektrotehnike	Electrotehnic enginner	14	5
221103	Ekolog	Ecologist	13	11
214115	Inženjer cestovnog prometa	Traffic engineer	12	4
222210	Doktor stomatologije	Doctor of dentistry	10	6
232601	Profesor vjeronauka	Professor of teology	10	8
232116	Profesor filozofije	Professor of philosophy	9	6
222401	Doktor farmacije	Doctor of pharmacy	8	7
232201	Profesor matematike	Professor of mathematics	8	8
244201	Sociolog	Sociologist	8	5
222907	Sanitarni inženjer	Sanitary engineer	6	4
232112	Profesor turskog jezika	Turkish language professor	6	6
222101	Doktor medicine	Doctor of medicine	4	3
222313	Veterinar	Veterinarian	4	3
244207	Arheolog	Archeologist	3	1